

Indian Opinion

Founded by Mahatma Gandhi in 1903.

Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956.

No. 11—Vol. LVIII.

Friday, 18th March, 1960

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER
Price: FOUR PENCE

“WILD GUESSES” ON SITE OF INDIAN UNIVERSITY

(By A Special Correspondent)

ALTHOUGH the Government has announced that the proposed apartheid University for Indians will be set up in Durban during 1961, there is still no indication as to whether the intention is to erect special buildings to house such an University or whether existing institutions will be used. There has as yet been no pointer to a possible site for new buildings, although the fact that the Durban Corporation owns some land behind the Springfield TB Hospital has led to speculation that this land may be utilised for this purpose. In the absence of definite information, wild guesses are being made. Recent further additions to the Springfield Teachers' Training College gave rise to a crop of rumours that university classes will be conducted in this institution, or that alternatively the College will be taken over by the State and converted into an Indian University with a teacher-training department. Another conjecture is that the premises of the M. L. Sultan Technical College will be used for university lectures.

BUT whatever buildings are erected or converted, there can be no University without either the teaching staff or the students. In regard to the former, it is expected that qualified Indians might refuse to accept appointments to such an apartheid University. There can be no certainty on this point however for two Indian women, Mrs. Fatima Meer and Mrs. Devi Bhughwan, are at present on the temporary staff of the University of Natal non-European section. Apartheid is practised here also, though it differs in degree from that proposed by the Government for its state-controlled universities. A further difference is that the personnel do not come under the rigorous conditions imposed by the Government, though non-

White lecturers at the University of Natal have voluntarily accepted the position in terms of which they may lecture to non-White students only.

The problem of staffing is however hardly likely to worry the Minister of Education. There are dozens of Afrikaans speaking graduates tucked away holding relatively unimportant jobs in various government departments or in state institutions, and there is not likely to be a dearth of applicants from among their number. If the precedent at the African and Coloured universities is any criterion, the staff can safely be expected to be predominantly if not exclusively Afrikaans-speaking.

Then there is the question of
(Continued on page 88)

ENGLISHMAN NEW WARDEN OF FOSA

(By A Special Correspondent)

AN ENGLISHMAN, Mr. J. T. Jarrett, has been appointed as the Warden of the Fosa TB Settlement at Newlands near Durban. Mr. Jarrett was selected from among thirty applicants, both Indian and European. An interesting feature is that whereas the salary scale of £600 rising to £900 plus cost of living allowance was advertised, there was not a single Indian applicant of reasonable qualifications, experience or maturity. Among the White applicants however there were at least two graduates. While a university degree was not a requirement, the salary scale, which is not unhandsome, obviously aimed at attracting the trained and experienced applicant.

The Matron of Fosa Settlement is Mrs. Margaret Cory, an experienced trained nurse. Her immediate assistant is Miss Kamala Pullay, also a trained nurse. Mrs. Basil Cory is manager of the weaving school while Mr. G. Ramduth is assistant warden and Mr. N. A. Naidoo is the secretary of the settlement. There are also other clerical assistants apart from a large number of nurses, nurse-aides, labourers and others who are employed.

Every single member of the Fosa Settlement full-time staff is now paid, which is in direct contrast to the position up to 10 years ago when the bulk of the full-time personnel consisted of unpaid volunteer workers.

Voluntary Workers

Had it not been for this unpaid labour it is possible that the settlement may not have survived the financial hurdles of the early years. Its first voluntary workers were Paul Sykes, his wife, the late Nadas Pillay, Pat Poovalingam, the late Suze Kokje and Frans Bongers. Mrs. Sykes, Miss Kokje and Miss Bongers all hailed originally from Holland and each of them was attracted to Fosa Settlement primarily because

(Continued on page 88)

INDIA SENDS AID TO MAURITIUS

(“Indian Opinion” India Service)

NEW DELHI.—Relief supplies sent by the Government of India for the cyclone victims of Mauritius reached Port Louis on March 8 by s.s. “Jalaveera.”

The supplies donated by the Government of India are worth Rs. 200,000 (£15,000). Other free gifts received through the Federation of Indian Chambers of Commerce and Industry included 576 blankets, 3,200 yards of saree cloth and 2,400 yards of grey sheeting.

The Governor of Mauritius had earlier sent a reply of thanks to the message of sympathy sent by the Prime Minister, Mr. Nehru.

INDIA HELPS MOROCCO

(“Indian Opinion” India Service)

NEW DELHI.—The first consignment of Indian relief supplies for the victims of earthquake at Agadir in Morocco, was sent by Air-India International plane which left Bombay on March 7, for Paris from where the Moroccan Airlines will carry the supplies to Morocco.

The consignment includes drugs and medicines including penicillin, elkocine, Sulpha guanidine, streptomycin and multi-vitamin tablets.

Goodwill And Business Cruise By Indian Ship

(“Indian Opinion” India Service)

NEW DELHI.—The “Floating Fair” the s.s. “Jyoti” which the Prime Minister inaugurated from Delhi on February 27, steamed out of Bombay harbour on March 8 for Bahrain on the first lap of a 90 day goodwill cruise of the Persian Gulf, Red Sea and East Africa.

This is the first effort by India to use this mode of publicity for their manufactured goods.

Aboard the s.s. “Jyoti” are 32 stalls exhibiting textile goods, light engineering products, handloom fabrics and other manufactured articles.

The “Floating Fair” is scheduled to return to Bombay in May.

Indian Opinion

FRIDAY, 18TH MARCH, 1960

The Gita As A Guide To Human Conduct

By SWAMI KIRTIDANANDA In "Prabuddha Bharata"

Third Instalment

The Dilemma Of The Indians In Africa

HISTORY records a long association between Indians and Africa. As early as the second century A D Indians had crossed over from the north-west coast of India and had arrived as traders and merchant adventurers on the eastern sea board of this continent. In the nineteenth century Indians were brought to southern and eastern Africa as labourers but soon large numbers joined them as traders. To the number of independent Indians were added others as the indentured labourers completed their terms of service and set out in business. History admits that Indians have contributed immensely to the economic welfare of the places in Africa in which they have settled. They have been of great value to the commerce and the economics of the continent but the "winds of change" now blowing across the continent are affecting them also.

Elsewhere in this issue we publish an article which originally appeared in *The Hindu* of Madras. *The Hindu* is a sober, steady newspaper, given neither to flamboyance nor to sensationalism. It represents the highest traditions of conservative journalism and is to India what *The Times* is to England. Yet now it has opened its columns to an appraisal of the position of the Indians on this continent which sums up rather dramatically the position of the Indian people in Africa in the following terms. The White man does not support them, the Africans do not want them and India cannot do anything substantial for them. That is the writer's conclusion. As to far seeing Indians in South Africa it is not by any means an incorrect evaluation. Events in South Africa since the historic days of January 1949 have pointed out clearly that the Indians' lease in this country has almost run its course. Current events and current African thought make it clear that there will not be much room for the Indian in this country once the forces of African nationalism ride in the saddle. There is, at the moment, an alliance between Indian and African so the Congresses—African and Indian—would claim. The alliance is more seeming than real. It was born into questioning circumstances and has since—a matter of about ten years—hobbled along, more in word than in deed.

The writer of the article in *The Hindu* urges the Indians all over Africa to throw in their lot with the African people. That, from a distance, is very easy to say. The real problem is: Will the African allow the Indian to throw in his lot with him? In numbers, compared to the vast millions of the continent, the Indian is insignificant. In South Africa he is worth a few riots—no more.

Elsewhere on the continent the position of the Indian is about the same. He is small in numbers and occupies a position between the African at the bottom and the

(Continued in next Column)

CLOSELY connected with the question of the standard of morality and conduct, there is the question of the goal of all human conduct. The two are not entirely separate questions; they are one and the same thing expressed differently, the obverse and the reverse of the same coin. The main problem in the study of human conduct is: What is the supreme end for which man strives? Or, more correctly, what ought to be supreme end for which he should strive? It is observed that the generality of mankind is stirred to action by the pleasure motive—some by the physical pleasure, others by the higher mental and intellectual pleasure. Proceeding on the basis of this observed fact, the advocates of hedonism, utilitarianism and altruism contend that pleasure or happiness, which is the goal to be sought after by man instinctively, is also the goal sought after by him consciously. Only ego-centric hedonism confines this pleasure principle to the gross physical pleasure of oneself, whereas utilitarianism and altruism extend it to include the intellectual pleasure also and take into consideration not merely the pleasure of oneself, but of others too.

Arjuna defends his conduct by an appeal to the enlightened hedonistic or utilitarian and altruistic approach to the problem of human conduct, on the one hand, and to the ordinary guides of human conduct enumerated above, on the other. A seeming plausibility attaches to Arjuna's arguments, because he exhibits

therein his spirit of renunciation and unselfishness. Of course, the veracity of Arjuna's unselfishness and sincerity is beyond dispute. He has often in the past used his Ksatriya prowess and valour for the good of others, even at the risk of his own interests. Even here, in his arguments, he only speaks of sacrificing his own pleasure and enjoyment for the sake of others, who happen to be his sworn enemies. "I seek not victory nor sovereign power, nor earthly joys. What good are sovereign power, worldly pleasures, and even life to us, O Govinda?" are his words pleading his unwillingness to fight. But, in the next few verses, he betrays his strong leanings towards utilitarianism and altruism: "Those for whom we would desire sovereign power, earthly joys and delights are here arrayed in battle, having renounced life and death—preceptors, sires, grand-sires, sons, and even grandsons, uncles, fathers-in-law, brothers-in-law, and other kinsmen. These I would not kill, O Madhusudana, even though they slay me, not even for kingship of the three worlds, much less for an earthly kingdom. What pleasure can there be in slaying these sons of Dhrtarastra, O Janardana? Sin only can be our lot, if we slay these, usurpers though they be. It does not therefore behove us to kill our kinsmen, these sons of Dhrtarastra. How may we be happy, O Madhava, in killing our own relatives?"

The point here is not that Arjuna does not care for his own

(Continued on page 88)

(Continued from previous column)

European at the top. It is because of this situation that the African sees him as one lying on top of him and, therefore, the cause of much of his ills. What the Indian will do in the twentieth century to get an extension of his lease in this continent is a matter of speculation by political philosophers—not the subject of public statements by tyro trade unionists intent on keeping their jobs and appearing leaders of public thought. There is at least time for some serious thinking on the subject—of the future of Indians on the African continent and this journal will welcome considered observations on the subject. And anyone deciding to write on the subject should study carefully the article published on page 86 of this issue.

Registration Of Births— Revision Of System Urged

(By A Special Correspondent)

A MEMORANDUM on the subject of Indian names and the registration of Indian births at the Office of the Protector of Indian Immigrants and the whole series of laws stemming from indentured labour days has been drawn by a special committee elected at a conference of a number of Indian organisations convened some time back by the Natal Indian Teachers' Society. This memorandum which deals with the question of Indian names and the system of registration of Indian births was drafted by Mr R S Nowbath and studied by various members of the Committee among whom were Advocate Hassan Mall, Advocate M. D. Naidoo, and Mr B. A. Naidoo of the Durban Indian Child Welfare Society.

IT is expected that the Natal Indian Teachers' Society will shortly convene a meeting of Indian organisations in order to discuss the memorandum and the recommendations which have been made.

The object is to raise the question at the highest possible level in order to clear the present chaos which governs Indian names and the system of the registration of Indian names and marriages. In support of this it is claimed that the laws administered by the Protector's Office date back to the nineteenth century. The time has now come for a drastic revision.

Cadet Corps To Be Expanded

(Indian Opinion' India Service)

NEW DELHI—The Defence Minister, M V K Krishna Menon said in Hyderabad that it had been decided to expand the National Cadet Corps with the creation of two more categories in NCC Officers' Training Units.

Addressing a conference of NCC officers and Principals of colleges convened to discuss expansion of N.C.C. he said recruitment to the new categories would be in addition to normal recruitment. The Officers' Training Unit would be small and something like the Officers Training Corps in Western Universities.

Recruitment to these would be restricted to senior students with technical ability in engineering, medicine, administration or having potentiality for leadership. Recruitment to Rifles would also be larger and would correspond to Rifle regiments in the army.

The Defence Minister said the object of the scheme was not to militarise youth, but to develop a patriotic sense in them. N.C.C. boys, he said, would be of considerable use in small emergencies like floods. The scheme would also result in inculcating discipline among the students.

Ladysmith N.I.T.S. Revived

(By A Special Correspondent)

THE Ladysmith Branch of the Natal Indian Teachers' Society which has been in the doldrums for the last year and a half or so has been revived and matters put right. This was disclosed at the last Council meeting of the Natal Indian Teachers' Society.

The officials of the Branch now are: Chairman, Mr. C Rughubar; Vice chairman: Mr. N G Chetty; Secretary: Mr. Y Sardiwallah; Treasurer: Mr. A. V. Moodley.

Teachers To Raise Anonymous Letters Issue With N.E.D.

(By A Special Correspondent)

AT its last Council meeting the Natal Indian Teachers' Society took a decision to approach the Natal Education Department on the subject of anonymous letters addressed to the Department concerning teachers.—There is, it is believed, quite a steady stream of anonymous letters addressed to the Department by people who have some grouse or other against teachers. Some of these letters are wholly anonymous while others carry fictitious names and addresses.

THE official attitude of the Natal Education Department, as intimated to the Indian Teachers' Society is a three-way one. It either throws the letter into the waste-paper basket, makes casual indirect investigations or takes direct formal action.

The matter was discussed fully at the last Council meeting and the Society decided to ask the Natal Education Department not to entertain anonymous letters. They should all be treated in one way—cast into the waste-paper basket.

Officials and members of the Society feel that there is really no problem which cannot be attended to by discussion with principals of schools or with officials of the Society.

Anonymous letters are generally malicious in origin and if there is

a genuine complaint there is no reason why the writer should not append his correct name and address to the letter and ask for Departmental action.

New N.I.T.S. Branch

(By A Special Correspondent)

FROM Saturday next the Natal Indian Teachers' Society will have seventeen branches when the Estcourt Branch of the Society will be formally constituted. At the moment the Society has sixteen branches covering the whole of Natal.

Officials from headquarters, the president, Mr A D Lazarus, the vice-president, Mr M Joseph, the secretary, Mr P Raidoo, the treasurer, Mr R S Naidoo and Mr B D Lalla, a member of the Emergency Executive will attend the meeting in Estcourt.

SORABJEE'S PLEA FOR PHOENIX

THE Phoenix Settlement, founded nearly sixty years ago, should be maintained and supported by the Indian people. This plea was made by the late Sorabjee Rustomjee in his will.

This was disclosed at a public meeting held in the M K Gandhi Library in Durban last week in memory of the late Mr Rustomjee.

Mr Rustomjee exhorted the Indian people not to overlook or by pass the historic settlement founded by Mahatma Gandhi. He pleaded, in his last request, that *Indian Opinion*, too, should be supported.

A number of speakers paid tribute to the memory of the late Mr Rustomjee. Among them were some of his very close associates. Some of the people who spoke at the meeting were Mr P R Pather and Mr S L. Singh.

Nehru Gets Dove Of Peace From Mr. K

(Indian Opinion' India Service)

NEW DELHI—Prime Minister Nehru has received a present from the Soviet Prime Minister, Mr. Khrushchev—a peace dove carved out of walrus' bone.

The present was handed over to Mr. Nehru by the Soviet jurists' delegation when it called on the Prime Minister recently. Mr. Nehru expressed his warm thanks and asked the delegation to convey his best wishes to Khrushchev.

At the meeting with the delegation at which the Union Law Minister, Mr A K Sen, was also present, Mr. Nehru is reported to have evinced interest in the measures taken in the Soviet Union lately in regard to transfer of judiciary functions to the public and asked the jurists to send him material on this.

Earlier, the delegation members placed a wreath on Mahatma Gandhi's *samadhi* at Rajgha. The members also visited the World Agriculture Fair and the Faculty of Law, University of Delhi.

.....
HAWKERS AND TRADERS
Gent's wrist watches, 17/6 with 15 jewels 25/6, 17 jewels, water proof, shockproof 34/6, 21 jewels, waterproof, shockproof, 37 6, 25 jewels, waterproof, shockproof, 41/6, Ladies wrist watches 39 6 25 jewels 49/6 A. I. Agencies, P.O. Box 3980, Cape Town.

No Catalogues

Cable & Tel Add HARGVAN.

Phone 29368

P. Hargovan & Co. (Pty.) Ltd.

Earthenware Pickle Jars 3 Gallons 12/6 each F.O.R. Durban
Fresh First Grade Green Ginger 1/2 per lb. " " "
Fresh First Grade Garlic 2/- " " "

Cash with order only.

P O. BOX 1250.

155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

The Outlook For Indians In Africa Is Black-

Not Supported By Whites—Not Wanted By Africans—And India Cannot Assist

DISCUSSING the position of Indians in Africa generally and in South Africa particularly P. P. Balsara writes in "The Hindu" of Madras: "Today the Indians are not supported by the Whites; they are not wanted by the Africans as well; and India also cannot do anything substantial for them. Under such circumstances, they will have to make very cautious moves. They might say: we ask for no special rights; we just want to stay on. But they can only stay on if they win the goodwill of the African people and the Africans consent to their stay. The Syrians tried to do this in Ghana, but failed; the Indians will have to make greater and better efforts if they wish to succeed."

Mr. Balsara adds: "There is no doubt that after independence the Government of India has been constantly advising the Indians in Africa and, for that matter, Indians overseas generally to share the hopes and aspirations of the indigenous people and stop being mere exploiters in those territories. But there is a very serious charge against the Indians of the colonies that, broadly speaking, all they care for is to trade and amass money and that, as a rule, they do nothing for the welfare of the local people. They carried on business and became rich under the aegis of the British who needed their help. But times have changed and yet they do not move with the times."

Now that the British themselves have resorted to the policy of 'Give and Keep'—of gradually giving power to the Africans and of keeping their goodwill for future relations—it is time the overseas Indians paid serious attention to the advice the Government of India has been lately giving them and acted upon it."

THE article goes on "Some time back, Mr. Leonard Nathaniel Bussard, Uganda's Minister for Agriculture, complained in Bombay that most of the Indian settlers in Uganda are busy amassing wealth and have isolated themselves from the people, and he gave a warning that if this attitude of the Indians, who control all major industries continued, a stage would be reached when the industries would be nationalised."

Mr. Tom Mboya, the African leader of Kenya, said in Nairobi recently, "The behaviour of Indians in Africa has tended to create a suspicion among our people because they seem to have forgotten the struggle for freedom of their own mother country."

Towards the end of June an Indian shop in the Johannesburg African township of Sophia Town was burned down in reprisal against its refusal to observe Self-Denial Day to mark the fifth anniversary of the signing of the freedom charter of non-White aspirations. The shop was the only one in that township to stay open on that day.

Signs Of Resentment

The 1949 Durban Riots, in which the Indians suffered heavily, were the first open signs of resentment by the Africans against the Indians there. Those riots were followed by

and cities, and they dominate the countryside as well, and it is estimated that they pay one-third of that Colony's indirect taxes. In Zanzibar they control the clove market, and the economy of Tanganyika is also dominated by them. In Uganda, where before 1939 Indians had as much as 90 per cent of the trade in their hands, there is a saying that Europeans have power, Africans have the land and the Indians have the money.

The Whites grudgingly allowed the Indians to stay in Africa because they were the best middle-men for their trade with the Africans and because they were useful to them as the middle section of their civil services and also as skilled artisans, but the Africans look upon them as exploiters profiting at the expense of their ignorance.

Redressal Of Grievances

Towards the beginning of this century, Indians in South Africa took up the question of ameliorating their conditions. The local Africans, similarly placed, approached them to take them in their fold and allow them to join in the agitation for freedom and for the redressal of the grievances of the non-Europeans as a whole. The answer which the Indian leaders in South Africa gave was that the Indian question being a small one affecting a few thousand Indians, they would prefer not to take the Africans with them in the struggle then, but they would strive for the redressal of their own grievances first which, they said, would not take long to bear fruit, and once they had succeeded in getting the demands of their small number met, they would then lend a helping hand to the Africans.

The Indian workers were taken to South Africa by the white landowners in the second half of the last century and Natal's sugar export showed improvement within a short time. The Kenya Uganda Railway, which opened up Uganda and the interior of Kenya, owes not a little to Indian labour. With these labourers, Indian merchants also flocked to Africa and started business at various places in that continent which was "dark" and undeveloped. Today there are some 800,000 Indians in Africa south of the Sahara, a great many of them are in business, and whatever the African wants, even in remote places, the Indian sells him.

Indians Control

In Kenya the Indians virtually control the retail trades in towns

movement except the communal Indians of the Union. The result naturally has been that the Africans of the Union have forgiven the Indians for this that they have lost faith in. This feeling of the Union Africans towards Indians is shared largely by Africans of other parts of the continent, and they regard Indians everywhere the continent as mere as bad as the Whites.

Nationalist Movement

In actual practice, we notice that our compatriots in colonies have not yet left off their old habit and, generally speaking, they do very little to encourage the local people in their constitutional struggle for freedom and advancement.

Have we not noticed that when the principle of the federation of British West Indian islands was first discussed, it was forcefully assailed by the Indian settler-community, chiefly of Trinidad, where they form a small minority of the population? They feared that they were asked to trade away their dominant position in Trinidad for a minor role in the federal setting. The result was that the local people accused the Indians of standing in the way of the group's political progress for narrow parochial aims and began to distrust them.

Committed Blunder

Again in Zanzibar, by going over the heads of the indigenous people and accepting constitutional reforms which the British wanted to force on the island, the Indians committed the same blunder. The local people wanted a common electorate for all races, a thing which the Indians in other territories are fighting for, and yet the Indians would oppose it in Zanzibar for their own benefit.

Similar things have happened in Uganda and other colonies too, and when we note all these happenings we can easily imagine the feelings of the local people and their suspicion of the Indians.

Indians in the colonies forget that those territories after all belong to the indigenous people, and that the latter will be getting more and more power as time goes on. It is, therefore, to their advantage to sympathise with and share their hopes and aspirations.

Convinced that nationalism in Africa is taking deep roots everywhere, the Indians are now trying to come to terms with it. Up to now Indians residing in Africa used to rely upon India for help whenever they had a grievance.

NEED TO PRESERVE INDIA'S MASTERY OF ENGLISH EMPHASISED

THE need to "preserve India's tradition of a real mastery of English and of the easy access through that gateway of knowledge to the living currents of world thought," was emphasised by Prof. P. K. Guha of Jadavpur University, presiding over the tenth All-India English Teachers' Conference at Baroda recently. Prof. Guha told his English-teaching colleagues to be keenly alive to the value and importance of their task and said "on them rested not merely the academic responsibility, in an atmosphere of confusion and uncertainty, of maintaining the standards of teaching of English but to discharge, along with it, their national obligation to save their culture from inanition."

THEY had to prevent, at this critical juncture of the country's history, he said, a loosening of the great intellectual bond, entrusted to their care, between one part of India and another and between India and the rest of the world. In the great work of building the youth almost everything depended upon the builder. He must devise the art of building on the weakest foundations.

Prof. Guha said the teachers should attempt to cultivate in their students at the secondary stage a language sense and prepare them for the university stage. He said he did not see any real conflict between English and the Indian languages. There might be overlapping but they were not harmful to each other's development.

Problems Of English

Referring to the problems of English education in the country, Prof. Guha said, besides the political handicap of an all-round prejudice against English, the teacher of English in a college today was confronted with great academic impediments. For reasons mainly economic, there was a dearth of

INDIA'S GIFT FOR PAKISTAN

INDIA has presented 33 books to the West Punjab University. The presentation was made by the Indian High Commissioner Mr. Rajeshwar Dayal at a short ceremony at the Lahore University.

The High Commissioner said that the books were a token of the desire of the Government and people of India for closer Indo-Pak relations. He hoped that the presentation will prove a prelude to many more such exchanges in future.

The Indian Deputy Defence Minister Mr. Surjeet Singh Majithia had talks with the Pakistan President Field Marshal Ayub in Lahore.

proper teaching personnel in schools. The result was that no sound foundation for the learning of English was provided at this formative stage. When the inadequately trained products of the hitherto prevalent system of secondary education came to the college there was little scope for curing their basic errors in composition or repairing their total lack of language-sense. He, however, expressed the hope that the institution of the higher secondary course, the establishment of multi-purpose schools and the reduction of the roll strength of colleges, rendered possible by the liberal grants recently made to non-Government colleges by the University Grants Commission, would go a long way towards removing these handicaps under which teachers of English, in particular, laboured today.

SUPREME COURT RULING CITIZENSHIP OF BURMA

(Indian Opinion India Service)

NEW DELHI—The Supreme Court of Burma has held that a person would be a "statutory citizen" of Burma under the Union Citizenship Act if his ancestors had permanently settled down in Burma for two generations and if his parents and himself were born in Burma.

The Court, in a judgment, said that such persons would be statutory citizens even if they were unlike Burmese in appearance and did not know the language of the country.

Applicants for citizenship who claimed to belong to the above category should be afforded an opportunity to prove they were the citizens of the country under the Union Citizenship Act, the Court held.

"To deny such persons citizenship would be a violation of their fundamental rights," the Court said.

Dockers Lift Goa Boycott

["Indian Opinion" India Service]

NEW DELHI.

THE five-year-old boycott of ships calling at Goa and other Portuguese settlements in India has been lifted by the All-India Port and Dock Workers' Federation, a spokesman of the Federation said in Bombay.

The spokesman said that the Working Committee of the Federation met in New Delhi to review the situation arising from the prolonged boycott of all ships calling at the Port of Goa and concluded that it was time to revise the decision of the ban.

The spokesman added that the Federation's decision on the lifting of ban had already been communicated to the Government of India, the Indian National Steamship Owners' Association, and the various overseas shipping freight conferences. The Federation, he said, had also directed its affiliated unions to lift the boycott with immediate effect.

The Bombay Steam Navigation Company, a subsidiary of Scindias which maintained a regular steamer service to Goa until September 1954, withdrew its services because the dock workers of India refused to lift cargo aboard ships calling at Goa. The company's spokesman said that there was no indication yet of any service being started between India and Goa, and that they were awaiting orders from the Union Government.

INDIA TO STEP-UP FILM EXPORT

NEW DELHI.—The total foreign exchange earnings from Indian films for the nine months from January to September, 1959 was Rs 1,23,77,000 as against the sum of Rs 11,399,000 for the whole of 1958.

This was disclosed at a meeting of the Export Promotion Committee for Films held here. Dr. B. V. Keskar, Union Minister for Information and Broadcasting was in the chair.

The committee approved the proposal to organise Indian Film Festivals at Ankara (Turkey), Jakarta (Indonesia) and Singapore.

India will also participate in the Afro-Asian festival to be held in Cairo shortly.

Market surveys from most of the important countries have so far been received. Indian picture, it was revealed, are very popular in the Philippines, Singapore, the Middle East and Africa and further steps to promote the export of Indian films in other places will be considered in the light of these market surveys.

[Note: One thousand rupees is roughly £750.]

RECORDS NOW CHEAPER

ORDER NOW AT REDUCED RATES

AMAR DEEP 7/6 Each KALAYANA PARISU
GAIDI "911 Plus 3d Tax BAAP BETE

HINDI: Kanhaiya, Minister, Anari, Madhumati, Do Behen, Flying Rance, Doctor "Z", Do Ustad QUWALI: Ismail Azad, Yusuf Azad, Talat Mahmood. TAMIL: Pathi Bakthi, Anbu Engay

Make your selection of any single records from any sets

MAIL ORDER MUST ACCOMPANY 4/- DEPOSIT
—CASH ON DELIVERY—

DURBAN WELCOME DISTRIBUTORS,

Specialists in Tamil, Telugu, Quwali & Hindi Records
2 Ajmeri Arcade (off 141a Grey St. & 50 Cathedral Road)
P.O. Box 1574 DURBAN Phone 67882

Phone 835 6786

P.O. Box 1549,

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

83 West Street, JOHANNESBURG.

Rajendra Prasad On Need For The Development of Hindi

CALCUTTA.—The President Dr Rajendra Prasad, emphasised the need for the development of Hindi and to enrich it.

Dr Prasad, who was addressing the conconvocation of the Bharatiya Hindi Siksha Parishad at Raj Bhavan said that the Hindi speaking people should try to make Hindi so attractive as to make the non-Hindi speaking people learn it willingly.

The President said that education itself was an important work, but it was more important to go ahead with teaching the national language, Hindi, to the non-Hindi speaking people. He asked the Parishad to propagate Hindi in such a way that the non-Hindi speaking people did not have any feeling of compulsion in learning it.

IT should be done in such a manner that non-Hindi speaking were attracted towards Hindi and this could be done by two stages, by enriching and developing Hindi so that the people were themselves attracted and by propagation of Hindi. He reminded the Parishad that they were functioning in a place like Calcutta, the capital of West Bengal, where millions of people speaking different languages lived and worked.

The President said that Bengali was a highly developed and enriched language. He asked the Hindi speaking people to borrow from Bengali whatever they could to enrich Hindi. He said that Bengali was a growing language and was happy that a number of works in Bengali had been translated into Hindi. He urged the Hindi speaking persons to translate more of these works into Hindi.

Dr. Rajendra Prasad said that as an all-India language it was necessary that Hindi should make such progress as to enable it to be the medium of expression of all currents of thought easily and with much clarity.

The President admitted difficulty in the preparation and translation of technical terms in Hindi. He said they could obtain them from other Indian languages as far as possible and accept English, if necessary—

Mt. Everest Expedition

THE first Indian expedition to Mt Everest which left Jaipur under Brig Gyan Singh on March 6 for Namcho Bazaar has made good progress. Members of the expedition were approaching Chopta Foothill Camp on the evening of March 7. From this point the expedition would start trekking up mountains

"Wild Guesses"

(Continued from front page)

student enrolment. It is confidently expected that a call will be made to Indians to boycott the proposed Indian University. It is equally certain that Indians will in fact enrol. With enrolment at the 'open' universities made impossible, the only alternative will be for undergraduate students to study by correspondence with the University of South Africa. It is not unlikely that in the eyes of students fresh from high school, an apartheid university will be the lesser evil between the two. Correspondence study is burdensome and unrewarding at the best of times even where students have had experience in finding for themselves. But youngsters who have been spoon fed for ten years until they leave high school will find it virtually impossible to manage without direct lecturer-pupil contact, however mediocre the standard of lecturers provided may be.

All this does not mean that the Indian community does accept or that it will accept an apartheid University. It may be forced to put up with it under protest in exactly the same way as students have, while protesting against the apartheid at the University of Natal, nevertheless enrolled in large numbers and benefitted thereby. In the past, the most powerful critics of NU segregation have been graduates of the same university. There is no reason to believe that a similar situation will not result in the Government controlled institution as well.

Englishman Warden Of FOSA

(Continued from front page)

there was no pay offered for work done;

Inter-Racial Team

It was an inter racial team inspired largely by the ideals Mahatma Gandhi. The spirit of service which resulted in founding of the Friends of Sick Association by the Harold Satchell was also off by the teachings of Mr. Satchell later returned his beloved India, where died.

In his early days in South Africa Mahatma Gandhi first settlement on the Tolstoy near Johannesburg and then Phoenix Settlement in Natal, where the settlers' was to live as a family without remuneration, their possessions and all catered to service of the community.

It is a rewarding thought that long after Gandhi left our shores never to return, forces he set in motion upon South African soil played their part in inspiring people of different races and colours and religious faith establish FOSA. A Settlement which, though it may have changed its character in many respects, still continues to perform invaluable service to the community. Fosa is today a village of nearly 500 people, many of whom are either TB patients or wives, children or dependants of TB sufferers.

New Race Relations Chairman

AT the Regional Committee meeting of the South African Institute of Race Relations held in Durban, His grace Archbishop Denis E Hurley was elected Natal Chairman. He succeeds Prof Hansi Pollak who has retired after a five-year period of office. Mr. D. McK Malcolm and Mr. A. D. Lazarus were elected as Vice Chairmen and Mr. S. M. Bertram as Hon. Treasurer. Professor Pollak, who is a Vice President of the Institute, will continue to serve on the Natal Executive Committee.

Archbishop Hurley is one of the most outspoken critics of Apartheid and injustice against the non-White people of the country.

The Gita As A Guide To Human Conduct

(Continued from page 84)

pleasure, but he speaks of pleasure and enjoyment—the most physical even, for that is for what Duryodhana and party have forced the war—as if they are the yard sticks by which to measure the justness of a cause. Arjuna shows his concern merely for the physical well-being of his opponents. He is estimating the entire turn of events in the light *bhoga* (enjoyment), *sukha* (happiness), and *priti* (pleasure). His arguments show that he is thinking of the war and its results only in terms of winning back the kingdom for his worthy brother and of the end of the troubles and misfortunes that have dogged him, his brothers, and wife along. He forgets for the moment that the real and more important issue of the war is the upholding of the principle of *dharma*, that winning back the kingdom is just a symbol of the conquest of *adharma* by *dharma*.

(To be continued)

AGARBATTIS LATEST WHOLESALE PRICES SHIPMENT ARRIVAL JANUARY 1960

Night Queen	(12 Sticks)	3 6 per
Soogandh Rani	1 tola	4/3 "
Soogandh Rani	1 tola	8/- "
Steamer No. 444	3 tola	2/6 "
Chameli	2 tola	15/ "
Vasanti	2 tola	15/- "
"	Box	18/- "
Three Roses thin-sticks	3 tola (tins)	40/- "
Three Roses thin sticks	6 tola (tins)	80/- "
Cataway of India	3 tola	48/- "
Gateway of India	6 tola	96/- "

FOR DURBAN CASH WITH ORDERS

Add postage charges and Bank Commission on Cheques

A. K. HOUSEN & SONS,

IMPORTERS OF AGARBATTIS—SAREES—LATEST
JEWELLERY & HADEDASHERY, ETC.

116 Queen St., (P.O. Box 2168), Durban

WHAT NEGROES CAN LEARN FROM GANDHI

BY CHESTER BOWLES

(Writing in The Saturday Evening Post, New York)

[Chester Bowles was former United States Ambassador to India]

(Second Instalment)

TRUE NEIGHBOURS

THE end they must seek, Gandhi said was a community of true neighbours. Therefore, the means must be those of persuasion and not of violence. Members of the Indian minority must forego hatred. They must respect their white neighbours as fellow human beings even while opposing their unjust discriminatory laws. They must prepare themselves to endure blows and prison without flinching and without resort to counterblows or insults. They must persuade, not only through words but through their lives. Their words must become flesh.

"Let us begin," he suggested, "by considering the grievances held against us by the white people. Let us see if the reasons or rationalisations which the whites give for discriminating against us are justified.

"Then," he said, "let us put our own house in order, even now while fighting for our civil rights, even before they grant the reforms we ask, even poor as we are."

Many of the Indian merchants who came to hear him were known for slick dealings and sharp bargaining. Gandhi proposed that they stick rigidly to the truth and that they show a new concern for their responsibility to the community. All Indians, he added, must do something to improve the insanitary conditions in the Indian slums. Why wait for legal victories "for the necessary drain-cleaning?" he asked.

"We can't blame the whites," he continued, "for all our troubles, nor can we by ourselves end all the poverty in which our people are trapped. But we can begin to clean up our homes, to teach illiterate Indian adults to read and to provide free schools for the children of the poor."

Trial And Error

By trial and error, Gandhi devised a political-action programme with dramatic new dimensions. Instead of working just through the law—by appealing for an end to restrictive legislation in parliament and by seeking court or electoral victories—Gandhi showed the Indians how to combine peaceful resistance to discriminatory laws with constructive community service.

When the Boer War came, his followers urged him to step up his resistance programme. The whites, they said, had their backs against the wall and now was the time to put on the pressure. Gandhi rejected this proposal as unfair. Instead, he

called off his political campaign, organised an Indian volunteer ambulance corps of 1,100, and led them wherever the fighting was heaviest. For valour under fire, he and thirty-six other Indians received Empire war medals.

When the war was over he renewed his programme of non-violent pressure on the government and the conflict again became intense. At one point the whites tried to lynch him, and he heard the mob singing, "We'll hang Gandhi from the sour-apple tree."

Yet Gandhi not flinch. He led tens of thousands of Indians in a peaceful march across the state, deliberately violating the segregation laws. Hundreds were struck down by the police and thousands went to prison.

When Jan Christian Smuts, the harried leader of the South African Government, offered a civil-rights compromise that seemed honourable, Gandhi accepted it despite the violent opposition of militant Indians who asserted that this was a "betrayal." Compromise and trust, he argued, is the essence of non-violent struggle. "Even if the opponent plays him false twenty times," he said, the resister must be "ready to trust him for the twenty first time—for an implicit trust in human nature is the very essence of his creed."

Later, as white pressure to reject all compromise on discrimination mounted, Smuts went back on his word, as Gandhi's Indian critics said he would. Gandhi's response was to start the struggle anew. Again the jails were filled with hundreds of Indians who refused to obey discriminatory laws, but who also refused to exchange blows or insults.

Eventually, Prime Minister Smuts decided that there was no practical alternative but to reach a fair settlement with Gandhi. "You can't put twenty

thousand Indians in jail," he said.

Sheer Helplessness

To Gandhi himself, one of Smuts' secretaries added, "I do not like your people and do not care to assist them at all. But what am I to do? You help us in our days of need. How can we lay hands on you? I often wish you took to violence like the English strikers; then we would know at once how to dispose of you. But you will not injure even the enemy. And that is what reduces us to sheer helplessness."

Before sailing home to India to apply his newly tested methods there on behalf of independence, Gandhi reminded the South African Indians that their victory was only half won.

In Africa, Gandhi and the Indians were outnumbered ten to one. In India the situation was reversed. If 400,000,000 Indians learned to say "no" and mean it, Gandhi knew that they could end the domination of a few hundred thousand Englishmen. But here, as in South Africa, the "no" which Gandhi taught them to say was not that of violent revolution or subversion or anarchy. Rather it was a method which

taught respect for law while resisting particular unjust laws. Peacefully, cheerfully and massively, he and his followers accepted jail as the penalty for disobeying them.

In India, as in Africa, Gandhi's programme went far beyond the struggle against British domination. His goal was to build an India that could govern itself. Therefore, he spent as much time training his countrymen in constructive work in the villages as in the effort to achieve national independence.

His thirteen point programme for Indian development included the end of untouchability within Hinduism, the establishment of Hindu-Moslem unity and brotherhood, and improved methods of agriculture, diet, education and public health in the 500,000 villages where most Indians lived.

Gandhi's political genius enabled him to select and dramatize issues which the people understood. In 1930 his famous salt march focussed the whole independence fight on a simple demand of the Indian villager; an end to the hated British tax on salt and their prohibition of home-made salt.

(To be concluded)

Books of all sorts, Indian, Ancient, Historical

JUST ARRIVED

Caravan	...	2/-
Indian Annual	...	7/6
Illustrated Weekly	...	2/-
How the Great Religions Began	...	3/6
Gandhi: His Life and Message for the World	...	3/6
The Religions of Man	...	5/6
Indians of America	...	5/6
The History of the World in 240 pages	...	5/6
Live without fear	...	3/6
The Way to Popularity and Personal Power	...	2/9
The Negro in American Culture	...	5/6
God's Wonderful World: a Song Book	...	5/6
Mohammedanism	...	5/6
Good Stories, Riddles and Jokes	...	4/9
Toasts and Speeches	...	4/9
Everybody's Letter Writer	...	4/9
How to Win Friends and Influence People	...	3/6

Obtainable from:

D. ROOPANAND BROS.

PUBLISHERS AND BOOKSELLERS

Phone 20707. (Est. 1932) P.O. Box 2524.

85 VICTORIA STREET, DURBAN.

fifty years ago...

March 1910

FIFTY YEARS ago the four colonies were on the eve of formal union—the celebration of the fiftieth anniversary of which is these day causing so many heartaches in different parts of the country—a union which worsened the position of the Indians in the country. Indians were excluded from enjoying the common citizenship of the country. They were excluded from the Transvaal and against this Gandhi was conducting a campaign of passive resistance, by urging Indian people to cross the Natal-Transvaal border. The following is taken from the front page of the *The Indian Opinion* of March 19, 1910.]

MORE PASSIVE RESISTANCE RECRUITS

Cross the Border Unchallenged: Arrested In Johannesburg

ON Friday, the 11th instant, the Durban platform presented a scene of animation. Nearly three hundred Indians went to see the Passive Resistance recruits off. In the crowd were to be seen Messrs Dawad Mahomed, Parsee Rustumjee, Abdulla Haji Adam, Dada Osman, A D Pillay, T. M. Naicker, N V. Shab, G. P. Gandhi and others.

The Passive Resistance party travelled third class. The authorities provided the usual facilities and reserved special compartments for it. The Police gave no trouble and everything went off smoothly. Questions have been asked in some quarters as to the reason for the third class travelling. It may be mentioned for the satisfaction of such questioners that the passive resistors adopt poverty as their lot and that, as passive resistance funds are being used for the purpose, it is advisable to travel third class. Moreover, the Government provide only third class accommodation for passive resistance prisoners.

The following are the names of Mr Gandhi's companions—

Mr. Kajo Dadamian, an old Transvaal resident, who has undergone imprisonment three times already.

Mr. Subramoney Achary, who has studied up to the matriculation standard at Trichinopoly, is the son of Mr. R. Appasamy Paithar of Durban.

Mr. Rambhary, an ex school master, having been assistant teacher at the Railway Indian School and at present a member of the Phoenix Settlement. He has been studying for the Durban Teachers' School Certificate. He was born in Natal and is about 26 years old.

Mr. Pragnu Khandubhai Desai was serving as bookkeeper to an Indian firm at Harding. He is

about 25 and left employment to join the struggle.

Mr. Tulsi Jutha Soni, about 30 years of age, is an old Transvaal resident.

Mr. Essop Moosa Kolia, about 35 years of age, is an old Transvaal resident.

Mr. Kara Naji Soni, aged 35, is an old Transvaal resident.

Mr. Mahabeer Ramdeen, popularly known as Rajoomari is colonial-born, about 22 years old and was educated at the Victoria Street School. He is a printer by profession.

Mr. Barjor Singh, aged 20, is colonial-born. He was a scholar at the Higher Grade Indian School. He was a trolley checker under a European firm.

Mr. Mahomed Ebrahim is an old Transvaal resident and about 47 years old.

Mr. Govindsamy Tommy, educated at the Verulam School, is about 22 years, colonial-born. He was clerk and waiter.

Mr. Manikum Pillay, is about 17. He was studying at the Higher Grade Indian School and lately at the Phoenix School.

The above list comprises three Tamils, three Northerners, three Gujarati Hindus and three Gujarati Mahomedans.

Mr. Kallenbach accompanied the party and took with him Mr. Gandhi's third and minor son owing to his illness.

Refreshments for the journey were provided by Messrs Dyal Ramjee, Rayjee Bhoola, B. U. Patel, Dayal Keabav, J. Ralpat, K. Jivan and Natba Naran.

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.
Contact No. 12 Barklys Arcade
38 Market Street,
Cor. Diagonal & Market Sts
Johannesburg. Phone 33 1854

Special Offer: India-Made Agarbattis

(SHIPMENT JUST ARRIVED)

WHOLESALE TRADE PRICES

THREE ROSES, 3 tolas	37/6 Doz
(Available in Thin/Thick Sticks)	
GATEWAY OF INDIA 3 Tolas	45/- "
" " " 6 "	90/- "
CHAMELI 2 "	18/- "
" 1 "	9/- "
SUGANDH RANI 5 "	33/- "
" " 2 1/2 "	18/- "
" " 1 "	8/- "
" " 1/2 "	4/- "
LATAMANGESHKAR 3/4 "	4/- "
CHANDAN DHOOP 3/- Box of 16 Sticks.	

CASH WITH ORDER — PRICES F.O.R. DURBAN

We have also received Genuine Basmati Rice 1/- per lb (Minimum Order 100lb)

We are Stockists of all kinds of Indian Dholls, Spices and Condiments, Betelnuts, Almonds, Tamarind, Whole Coconuts and All kinds of Imported Rice.

SPECIAL PRICES TO THE TRADE

Please write for our price list:

K. HARIBHAI & SONS

(PTY.) LTD.

Direct Importers: Wholesale & Retail Merchants

81 Victoria Street,—P.O. Box 2156—Durban.

Telegraphic Add.: "BHAISONS"

B-I Sailings Between East African Ports Karachi And Bombay

S.S. Kampala arriving 1st April. Sails on 5th April
Calling at Mormugao

PASSAGE FARE TO KARACHI OR BOMBAY

First Class	single	without food	£92-0-0
Second "	"	"	£60-15-0
Third "	"	"	£31-10-0
	Ordinary		Special
Non-Vegetarian	£5-5-0		£10-18-0
Vegetarian	£4-17-0		£'0-10-0

For further particulars apply to—

Shaik Himed & Sons

(Pty.) Ltd.

390 Pine Street,
Telephone 20422,

Durban.
Tel. Add. "KARAMAT."

*

જીવનમાં સુખને દુઃખ બનને મનુષ્યની જાણની માફક સાથે સાથે ચાલવા કરે છે. બનને તે સ્વીકારી લેવામાં અને દુઃખના આસુ રોવા કરતાં, જેને સહીને પ્રસન્ન રહેવામાં વધુ ધન્ય નિદા રહેલી છે

હિંદની મોરિશીયશ

ને મહક

(ઇ. ઓ. હિંદ સર્વિસ) નવી દિલ્હી

મોરિશીયશના વાવાઝાહાના પીઠિતો મારેનો હિંદથી મોકલાયેલો રાહતનો માલ માર્ચની ૮ તારીખે 'એસ. એસ. જલવીશ' મારફતે પોર્ટ બુર્કસ પહોંચી ગયો છે.

હિંદની સરકારે રૂ. ૨૦૦,૦૦૦ (પાંચ લાખ) નો માલ મોકલ્યો છે. ફ્રેટિશન ઓફ ઇન્ડિયન એરબર્સ/એન્ડ કોમર્સ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીએ ૫૭૬ કોમળા, ૩,૨૦૦ વાર સાડીનું કાપડ અને ૨,૪૦૦ વાર પીછાડીનું કાપડ મોકલ્યું છે. મોરિશીયશના ગવર્નરે પણ પ્રધાન નહેરુના હાથે ના સંદેશા માટે આભાર માન્યો છે.

કુચ્છના રણમાં સંકળ પ્રયોગ

કુચ્છના રણને સૌરાષ્ટ્ર તરફ આમળ આવવું અટકાવવા માટે સૌરાષ્ટ્રમાં રણની સરહદવાળા વિસ્તારમાં પંદરસે એકર જમીનમાં પ્લાન્ડેશનનું કામ, અને હવે ઉમારવાનું કામ ચરૂ મધ્ય મધ્ય છે.

આ હેતુ માટે પ્લાન્ડેશન ઓશીસરે ચીખલી, વરુસર અને વેણીસર ગામ કાળા ખાતે ૪૦૦ એકર જમીન પ્રાપ્ત કરી છે. આ વિસ્તારમાં હવે વાવવાનું કામ રોજ ૩૦૦ થી ૪૦૦ લોકો કરી રહ્યા છે.

અને એ વાદ કરવામાં આવે કે અહીં વર્ષે આ વિસ્તારમાં આ સમૃદ્ધ પ્રાયોગિક ધોરણે હવે વાવવામાં આવ્યા હતા અને આ-અખતરો સરળ પણ થયા હતા. આ ઊંડાં હવે આસરે ૧૦ ફુટ ઊંચા થયા છે અને પરિણામે રણની જમીન આમળ વધી જતી નથી એટલે કે રણવાળા જમીન ની રેતી જેવી સ્થાય તેવી જમીન પર હવે જીવે આવતી નથી.

ઈન્ડિયન યુનિવર્સિટીની જગ્યા ઉપર હવાઈ તર્કો (અમારા ખાસ અખરખની તરફથી)

જો કે સરકારે નહેરુ ક્યું કે ઇન્ડિયનો માટે 'અપાર્થેડ યુનિવર્સિટી' ડરબનની અંદર ૧૯૬૧ સુધીમાં જાણી થશે, પરંતુ તે કંઈ જગ્યા એ જાણી થશે એ નક્કી નથી. તે માટે ખાસ મહાનો વધારો કે પછી ખીજ સંરચાઓને ઉપયોગ થશે એ કંઈ જણાવ્યું નથી આ મહાન માટે કોઈ જગ્યા છે એવી કંઈ ખાતખી મળી નથી પરંતુ રમીશરીલ્લ ડી બી હોર્સપીટલની પાછળ જે જમીન ડેરપોરેશન પાસે છે તેને ઉપયોગ થશે એવી કલ્પના થાય છે.

ખરી હકીકતના અભાવે હવાઈ કલ્પના થાય છે. રમીશરીલ્લ ડીયર્સ ટ્રેનીંગ ડોલેજમાં જે વધારાનો ગામ અપાયો છે તેથી એવી કલ્પના જાણી થઈ કે ત્યાં યુનિવર્સિટીના વગેરે ચાલશે, અથવા સરકાર એ કોલેજ લઈ તેને ઇન્ડિયન યુનિવર્સિટીમાં ફેરવી નાખશે, અને સાથે ડીયર્સ ટ્રેનીંગ વગેરે પણ ચલાવશે. ખીજ અલ્લા એવી છે કે જેમ એસ સુધતાન થેકનીકલ ડોલેજમાં યુનિવર્સિટી ના વગેરે ચાલશે.

અને ત્યાં મહાનો વધારા વા રૂપાંતર થાય પરંતુ શિક્ષક વર્ગ અને વિદ્યાર્થી વર્ગ વચ્ચે યુનિવર્સિટી જાણી નહિ થાય. શિક્ષક વર્ગ માટે એટલું કહેવાય કે ખરી ડેવલપ્મી પાસેમાં એ 'અપાર્થેડ યુનિવર્સિટી' મહાન નહિ કરશે. આ માટે ચોક્કસપણે કંઈ કહી શકાય નહિ, કારણ કે હાલમાં મીસીસ હાતામા મીર અને મીસીસ ડેવી જમવાન એ જે દિલ્હી એવો યુનિવર્સિટીના ખીન ગોરા વિભાગમાં હાતમી નોકરીએ છે. 'અપાર્થેડ'ની નીતિ અહીં પણ છે, પરંતુ સરકાર જે યુનિવર્સિટી જાણી કરવા મગિ છે તેના કરતા જુદી છે. ખીનું એ છે કે અહીંના ખીન ગોરા વ્યાખ્યાનકારો ડેવળ ખીન-ગોરાએ સમક્ષ જ વ્યાખ્યાન કરે છે અને એ સિવાય તેઓ સરકારની કડક રંજદેવની નીતિ નીચે આવતા નથી.

વ્યાખ્યાનકારોની નિમણૂકનો સવાલ ફળવણી પ્રધાનને જમરાવે એવો નથી. સરકારી ખાતાઓમાં એવા કંઈ ડેટલાક આફ્રિકાન્સ વાત કરતા ટ્રેન્યુ-એટો ખીન-જરૂરી જગ્યાએ સંભાળે છે કે તેઓ આ નિમણૂક માટે કંઈકે મારી બેસશે. આફ્રિકન અને કલડું યુનિવર્સિટીઓમાં બનેલા બનાવોને હાખલા તરીકે લઈએ તો સમજાવેલું કે આખો વ્યાખ્યાનકાર-વર્ગ આફ્રિકાન્સ વાત કરનારો જ હશે.

પછી છે વિદ્યાર્થીઓનો નોખણીનો સવાલ એ તો નક્કી છે જ કે આ યુનિવર્સિટીનો અભિધાર કરવા માટે મોટાને વિનંતી કરવામાં આવશે; અને એ પણ નક્કી છે જ કે તેઓ પરવા કર્યા વિના નોખણી કરાવશે રંજદેવ વિનાની યુનિવર્સિટીમાં જગ્યા નહિ મળવાથી 'એક જ માત્ર' પ્રુલ્લા છે અને તે પર વ્યવહાર કારા યુનિવર્સિટી જોઈ સાર્વથ આફ્રિકા પાસેથી આ ખીન-ટ્રેન્યુએટો થીએ. હાઇ-સ્કુલોમાંથી આવેલા તાજા વિદ્યાર્થીઓની આંખે આ અપાર્થેડ યુનિવર્સિટી' આ જે વચ્ચે એટલી ખરાબ દેખાશે નહિ પરંતુ વ્યવહારથી થીખવું એ માર રૂપ અને ખીન-શવકાકારક છે. જે ખાળાને હાઇ-સ્કુલ ઊંડતાં પહેલાં દરા

શીનીક્સ માટે સ્વ. સોરાખજની અરજ

સ્વ. સોરાખજની પાઠગીરી માટે અમ ક. ગાંધી લાયબ્રેરીમાં મળેલી સભામાં હસિષુ આફ્રિકાવાસી એ માટેની સોરાખજની અરજ નહેરુ કરવામાં આવી હતી તે નીચે યુજ્ય છે.

"શીનીક્સ વસાહત જે ૧૦ વર્ષો ઉપર રમપાઇ હતી તેને દિલ્હી પ્રભુએ ટેકા આપી જાળવણી કરવી જોઈએ. મહાત્મા ગાંધીએ આ જે એતિહાસિક વસાહત રખાવી એના ઉપરથી દિલ્હી પ્રભુએ જરૂર નહિ ફેરવી લેવી જોઈએ. જેમ સોરાખજને ઉપદેશ આપ્યો હતો. તેમની આખરી ઇચ્છા દર્શાવતાં તેઓએ અરજ કરી કે 'ઇન્ડિયન ઓપિનિયન' ને પણ અધાએ ટેકા આપવો જોઈએ" આ જેમની મરજ પહેલાની ઇચ્છાઓ હતી.

પણ વક્તાએએ સ્વ. સોરાખજની પાઠગીરીને અંજલી અર્પી હતી. પણ તેમના ખાસ મિત્રો હતા. વક્તાએ માં મી પી. આર. પથર અને મી. એસ. એલ. સીંઘ જેવા અમમવ્ય બ્યકિતઓ પણ હતા.

રાણી પદ્માવતીની રાજધાની અળી આવી

સ્વૃસ્તના મહાન કવિ ભવજૂલિજ એ લખેલા 'માલતી માધવ' નાટકમાં વર્ણવેલ મહારાણી પદ્માવતીની રાજધાની પદ્માવતીનગર પવાડા નામના કુચર નીચે દખાવેલું હોવાથી ટેકરો ખોદવાનું કામ પુરાતત્વ વિભાગે ચરૂ કર્યું છે. આ નમરી મળી આવતા પ્રાચીન ઇતિહાસ પર નવો પ્રકાશ પડશે.

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

શુક્રવાર તા. ૧૮ માર્ચ, ૧૯૬૦.

આફ્રિકામાં હિંદીઓની મૂંઝવણ ભરી સ્થિતિ

આફ્રિકા અને હિંદીઓ વચ્ચેનો લાંબો સંબંધ ઐતિહાસિક છે. બીજા સૈકાથી હિંદની વાયવ્ય દિશાને કિનારો, હિંદીઓ ઝાળંગી આવ્યા હતા. તેઓ વેપારી તરીકે આ ખંડના પુર્વના ભાગમાં આવ્યાં હતાં. ૧૯મી સદીમાં દક્ષિણ અને પુર્વ આફ્રિકામાં હિંદીઓને મજૂર તરીકે લાવવામાં આવ્યાં, પરંતુ તરતજ મોટી સંખ્યામાં વેપારીઓ તેઓની સાથે જોડાયા. સ્વતંત્ર આવેલા હિંદીઓ અને પૂરી થયેલી મુદતવાળા હિંદી-મજૂરો વેપાર કરવા લાગ્યા. આફ્રિકાના જે જે ભાગોમાં હિંદીઓ વસ્યા ત્યાં ત્યાં, આર્થિક સુધારો માટે તેઓએ મોટો ભાગ આપ્યો એ ઇતિહાસ પુરાવો આપે છે. આફ્રિકા ખંડનો વેપાર અને અર્થશાસ્ત્ર માટે તેઓ ધણા ઉપયોગી છે. પરંતુ જે 'નિઃશ્રમિતો પવન' ખંડમાં ઢલે વાય છે તેની અસરમાં તેઓ સપડાયા છે.

હિંદુસ્તાનના 'ધ હિંદુ' છાપામાં હિંદીઓની પરિસ્થિતિ વિષે ના લેખની તારવણી નીચે મુજબ છે.

"ગોરાઓ તેમને મદદ કરતા નથી, આફ્રિકનો તેમની જરૂરત નથી અને હિંદુસ્તાન તેમને માટે કંઈ વાસ્તવિક કરે શકે એમ નથી." આતું એ લેખક અંતમાં કહે છે. અને દક્ષિણ આફ્રિકાના રીથ' દિશાળા હિંદીઓને જણાવે કે એ સત્યભરી ઘટના છે. ૧૯૪૬ના જન-સુઆરીથી દક્ષિણ આફ્રિકામાંના બનાવો એવો નિદેશ કરે છે કે હવે હિંદીઓનો આ દેશ સાથેનો સંબંધનો અંત આવી ચુક્યો છે.

હાલના બનાવો અને આફ્રિકન વિચારશ્રેણી સ્પષ્ટપણે નિદેશ કરે છે કે, એ કદાચ આફ્રિકન પ્રજા સત્તા ઉપર આવે તો હિંદી ઓ માટે આ દેશમાં જગ્યા રહેશે નહિ

અફ્રિકન અને ઇન્ડિયન કેએસના કહેવા મુજબ હાલમાં બંને વચ્ચે જોડાણ છે. એ જોડાણ વાસ્તવમાં સત્ય કરતાં ઢેખીતું છે. એનો ઉદ્ભવ સલોગવશાત થયો હતો, અને હથ વરસથી કાચ' કરવા કરતા તો વધુ, વાણીથી ગખડતું આવ્યું છે.

'ધ હિંદુ'નો લેખક આમહુપુષ્ક આફ્રિકાના હિંદીઓને આફ્રિકનો સાથે જોડાવાનું કહે છે. એ દુરથી કહેવું સહેલું છે. ખરો પ્રશ્ન એ છે કે શુ આફ્રિકનો હિંદીઓને જોડાવા હશે? સંખ્યામાં ગણતરી કરીએ તો ખડના કરોડો સાથે હિંદીઓની ગણતરી તુચ્છ છે. દક્ષિણ આફ્રિકાની અંદર હિંદીઓની ગણતરી થોડા ઠોમી રમખાણો પછી નહિ જેવી જ રહેશે.

ખંડના બીજા ભાગોમાં પણ પરિસ્થિતિ એવી જ છે. તેઓની સંખ્યા ઓછી છે અને તેઓની પરિસ્થિતિ ગોરા અને આફ્રિકનો વચ્ચે ની છે. આથી આફ્રિકનો એમ માને છે કે હિંદીઓ અમારાથી ઉપર છે અને એજ કારણે તેઓ હિંદીઓને દેખની નજરે જુએ છે. વીંધમી સદીમાં, હિંદીઓ અહીં રહેવા માટેની ભાડાચીટ્ટી વિષે શું કરશે, તેનો વિચાર ખીલતા વેપારી નગ' જે ઠોમના નેતો બનવાની ઇચ્છા સેવે તે લોકોએ કરવાનું નથી, એની કલ્પના તો તરવજાનીઓ કરશે. આફ્રિકા ખંડમાં હિંદીઓના ભાવિ' એ વિષય ઉપર ઉઠેથી વિચાર કરવાને હજુ પણ સમય છે; અને એમ ઠેના ઉડા વિચારો આ છાપુ આવકારે છે.

સમૃદ્ધ સા. આફ્રિકામાં ભૂખમરો શા માટે ?

આપણી શું કરજ ?

શ્રીમતી સુસીલા માંધા

હાલમાં સાથે આફ્રિકામાં આફ્રિકનો ના બાળકોમાં એક ભખંડર રોગ ફેલાઈ રહ્યો છે એ રોગ એક જાત નો ક્ષય કહી શકાય પરતા પોષણને અભાવે આમ થાય છે એમ ડોક્ટરોનું કહેવું છે.

સાથે આફ્રિકા સમૃદ્ધ દેશ છે. વિશાળ પ્રમાણમાં અનાજ, કુટ, ફુલ, માખણ થાય છે છતાં લાખો લોકો ક'આળ છે કે જેને નથી મળતું પરતું ખાવાનું કે નથી મળતું પરતું પહેરવા જોતવાનું આમ શા માટે ?

કારણોગા મુખ્ય કારણ આ દેશની નીતિ છે, ગોરાઓ શિવાય બીજા બધા જ બીન ગોરાઓને એકાર, નિર્બંધ બનાવવાના સત્તાધીરોના પ્રયત્નો છે ખીજી કારણ અસમાન જીવન ધોરણ પહેલા કારણને આપણે હાલ ન વિચારીએ પણ ખીજી કારણ જે અસમાન જીવન ધોરણ છે એને આપણે વિચારીએ અને મામ' શોધીએ.

ભૂખ મરો માનવને સૌથી વધુ પથ બનાવે છે પેટમાં આમ લાગી હોય. પોતાના બાળકો અજ વિના અને પુરતા પોષણ વિના તરફડતા હોય. ત્યારે આને અમરે સાધારણ માનવી હુટકાટ ચોરી શિવાય ખીજી શું કરે ?

પુન, ચોરી, છુટ વિગેરે થાય ત્યારે આપણે પેટ ભરી ખાંડો જોડકાર ખાઈ આરામથી ખેસી કહીએ છીએ કે- "શાળા નેટીવો બહુ બમરી બપા છે." પણ પ્રત્યેક જણ એની જગ્યાએ પોતાને શુ અને વિચારે કે, એ આપણા બાળકો શુખના કુ:ખથી રડતા હોય અને આપણને નોકરી ન મળે તો આપણે શું કરીશ ?

કમરની કૂપા જે લોકો પર જીતરી છે, જેઓ સુખમાં દિવસ પીતાવી આરામથી રાત વિતાવે છે, અને ઘરીર માગે એના કરતા વધારે ખાઈ અપચા ના ભોમ બને છે, એવા લોકો હવે જાગે ! અને આ માનવતાને પોકારતા શુખ મરો સાથે કાષ્ટક સહાય પમણુ બરે.

આપણે શું કરી શકીએ ?

(૧) વિનોબાજીએ દેશમાં 'સર્વોદય પાત્ર' શરૂ કર્યું છે. એવું પાત્ર આપણે આ દેશમાં શરૂ કરીએ. આમાં એક વાસણ રાખી રોજ જમતાં પહેલાં એક યુકી અનાજ તાળ ચોખા લોટ, વિગેરે આ પાત્રમાં નાખવું અને મહિનાને અંતે રામકૃષ્ણ સેન્ટર જેને આ કામ ઉપાડ્યું છે તેમને પહોંચવું કરવું.

(૨) એક સેન્ટ્રલ બોક્સ રાખવો રોજ પોતાની ઇચ્છા મુજબ ટીપી-

છ પેની બોક્સમાં નાખવી અને એ પૈસા પણ ઉપલે સ્થળે પહેંચતા કરવા.

(૩) બની શકે એટલા બેકારોને ધણો રોજઆર મળે એવા સાધનો શ્રીમતો યોજો.

સેવાભાવી બાઈ એનો ઘેરઘેર ફરી-એક લતી પસંદ કરી અને તેમાં ફરી ઉપલી ચોખનામાં સાથ આપવા લોકો ને વિનવે અને આપનારનાં નામ નોંધી લે અને મહિનાને અંતે તેમને ઘેર-જઈ-અણુ ભેગું કરી સેન્ટરમાં પહોંચાડે. આપણે જાગીશુ નહીં તો આજે છે એના કરતાં પણ વધારે-ભખંડર સમય આપશે.

ભૂખ મરો માનવને માનવ નથી રહેવા દેતો પરતુ પથતા તરફ માનવીને ધસડે

ચોરોક્કોને ભારતની મદદ

મૂલ્યાની સાત તારીખે મુંબઈ થી ચોરોક્કોમાં અમારીરનાં ધરતી કંપ પાલિતો માટે પહેલો રાહત નો નશ્થો એર ઇન્ડિયા ઇન્ટર-નેશનલ વિમાન મારફતે પેરીસ જોડાવાયો હતો. પેરીસથી એ માલ ચોરોક્કોનું એર બાઈ-સં મારફતે ચોરોક્કો જરી. એ માલ ના જથ્થામાં અનેક જાતની દવાં આ હતી. દવામાં ખાસ કરીને પેનિસિલિન, એલકોસિન, સલ્ફા યુઆનીડીન, સ્ટ્રેપ્ટોમાસીન અને મદદી વિટામીન ગોળાઓ હતી.

એ સુખમાં જીવનારા માનવો તરફ તેનામાં વેર બંધાય છે. આથી જ જીવ પર આવી પુન, છુટ ચોરીઓ મોટા ભાગની થાય છે. પછીએ લોકો બલે ન્યામ અને કામદાયી યુનિટેમાર અણ્યામ. કાપડો એમને જેલ -કે હાસી બલે કરે. પણ કમરના દરખારમાં તો યુનિટેમાર આપણે જ અણ્યામ થુ. એ સુધી એ નહી.

પણ ખરા માણસો પોતે તજન સ્વતંત્ર અને છુટા છતાં કલ્પનાના ડેડીઓ કરતાં પણ આ સંધારથી વધારે બધાયેલા રહે છે. ભક્તીવાન કે બ્યાન જેવા ઉચ્ચ સુખના સાધન મેળવવામાં એમને દર-કાર નથી

સત્સંજના કેવા કેવા લાભ છે તે જાણવવાની એમને ઇચ્છા નથી. કેવળ વેમવ સુખમાં અને ઈરીમેળા જ સુખ માં તેઓ પોતાના અમૂલ્ય જીવનને વેકરી નાખે છે.

—રવામી રામલાલ—

‘જ્ય જગત’ના રાહ પર

(લે. જમદીશ અંદ્ર જૈહર)

શાલાલીથી હનુમાન મઠ (રાજસ્થાન)ની પદ-માત્રા એટલી આહવાદક રહી કે અખર નહિ પડી, ક્યારે ચાલ્યા અને ક્યારે પહોંચ્યા! વાત વાતમાં આઠ માઇલનો લાંબો રસ્તો કાપી ચૂક્યા અને વાતમાંથી નીકળી મોટા કામની વાત. કોણ યાદરૂં અને કોણ હેરાન થયું? યાત્રાળુઓ કાન દબ સાંભળતા હતાં. વિનોબા બોલે છે ધીરે ધીરે—ક્યા કોઈ વાક્ય સાંભળ્યા વિના રહી જાય અને આખી ચમોતો આનંદ ચાલ્યો જાય, એ વિચારથી સૌ વિનોબા તરફ. ખ્યાન આપી રહ્યા હતાં.

જેવું લાગે છે, જાણે આજકાલ વિનોબાનું સંપૂર્ણ ચિન્તન—મનન શબ્દ ‘જ્ય જગત’ ને પચેય માનીને થઈ રહ્યું છે. વિનોબા ‘જ્ય જગત’માં એવા ક્ષીન થઈ ગયા છે—જાણે ‘જ્ય જગત’ના જાની ગયા છે, જાણે તેમને પોતાનું અસ્તિત્વ ‘જ્ય જગત’માં જાણે છે.

એમાં જરા પણ સંશય નથી કે વિનોબા ‘બુદ્ધાન’થી ‘ગ્રામ દાન’ અને ‘ગ્રામદાન’થી ‘જ્ય જગત’ સુધી પહોંચવા માટેનો સંધિ માગે શોધી ચૂક્યા છે. વિનોબા ‘જ્ય જગત’ સુધી પહોંચવાના મન્દલ પર ચાલતા-ચાલતા કોઈ કોઈ વખત પોતાની અનેરી રીતથી વર્ણન કરી રહે છે. પોતાના મહાન ધ્યેય તરફનું પ્રથમ પગલું વિનોબાએ ‘મૌન પ્રાર્થના’ દ્વારા આમળ વધાવ્યું છે.

ઉગ્નેન્ડના પ્રસિદ્ધ માધી ભકતભાઈ શ્રી ડેનલ્ડ ગ્રમ, જે આજકાલ યાત્રામાં વિનોબાની સાથે ચાલી રહ્યા છે તથા પંદર વરસથી ભારતમાં રહીને સેવા કરી રહ્યા છે, તેમણે વિનોબાને પુછ્યું, “બાબા, તું જેવી કોઈ પ્રાર્થના પણ છે, જેમાં મસ્જાદના મનુષ્ય સમાન રૂચિ તથા શ્રદ્ધા રાખી શકે, બધાનું મન સમાન રૂપથી એકાગ્ર બની શકે? નિષ્કામ અનેક દેશો છે, અનેક પ્રાંતો, અલગ અલગ ભાષાઓ, અલગ અલગ સંપ્રદાય-ધર્મો તથા વિભિન્ન પૂજની વિધિઓ છે. છતાં ‘માયુ’એ આપણને ‘સર્વ’ ધર્મ સમભાવની સામૂહિક પ્રાર્થના દ્વારા એક માગે

પતાવ્યો, જે બહુજ સારો છે, પરંતુ કોઈ-કોઈ વખત તેમાં બધાની એકાગ્રતા અને રૂચિ અંત સુધી ટકી રહેતી નથી. કોઈને એમ પણ લાગે કે તેમના ધર્મની પ્રાર્થનાને અર્તિ અથવા પ્રતિ-નિશ્ચિત મળ્યું અથવા તે તેમના ધર્મની પ્રાર્થનાને અંતમાં રથાન મળ્યું છે—અમુક ધર્મની પ્રાર્થનાને અધિક સમય (મહત્વ) અપાયો છે કોઈ વાર જેવું પણ બને છે કે પોતાના ધર્મની પ્રાર્થના ને ભોળો ખુબ રસથી બોલે છે, પરંતુ જ્યારે તેમણેથી બિન ધર્મની પ્રાર્થના બોલાય છે ત્યારે ઉદાસીનતા દેખાડે છે. તેઓને પહેલાની જેમ રસ રહેતો નથી. કોઈ-કોઈ વખત કોઈ-કોઈ જગ્યાએ બાવાઈ ન સમજવાથી પણ રસ રહેતો નથી. કોઈ-કોઈ વખત કોઈ ધર્મનો પ્રાર્થનાને અમુક ભાગ આપણી પ્રાર્થનામાં નથી હોતો. જ્યારે બધા બોલે છે, ચારે સ્વરૂપ એવો નથી બોલાતો, જે પ્રકારથી તે ધર્મના અનુયાયી તેમને લાગે છે. આ પ્રકારથી તેઓ અનુમાન કરે છે કે બધા તેમની પ્રાર્થનામાં રસ નથી લેતા. સામૂહિક વિશ્વ પ્રાર્થનાની સહજ અને સરલ વિધિ કઈ હોવી જોઈએ?”

બાબા ખ્યાન પૂર્વક એ બહુ સાંભળી રહ્યા હતા. એ હતી પણ બાબાના હૃદયની વાત! બાબા એ કે હૃદયે ક્રિયાત્મક રૂપથી આ પ્રશ્નને ઉત્તર આપતા આભ્યા છે. છતાં બાબાના મોટેથી સાંભળતાં લાગ્યું કે બાબાની નાનામાં નાની એટલે પણ પોતાના

હૃદય તરફનું આમળ વખતું મન્દ્યુત પમલું છે. બાબા કહી રહ્યા હતાં, ‘ડેનલ્ડ ગ્રમ! આ બધું વિચારીને જ મેં હવે ‘મૌન-પ્રાર્થના’ને સરલ સહજ રૂપ આપ્યું છે. જોનાથી આપણે કોઈ પણ દેશ ધર્મ—સંપ્રદાયની સંબંધ રાખનારા હોઈએ તે એક રથાન પર મળીને એક સાથે ‘મૌન પ્રાર્થના’ કરી શકીએ છીએ. સલ-ગ્રેમ-કરજીની પાવન ભાવના હૃદયમાં લઈ પોતપોતાની ધારણા કરી શકે છે. મદા અનુસાર ઇશ્વર-અહાલ-ગોા-ગુર-સુદ જે કોઈ નામ આપણે લઈએ તે તે મનમાં લઈ સ્વતંત્ર ચિન્તન-મનન કરતા કરતા એક સાથે એક રસ બનીને ખ્યાનમાં મગ્ન બની જઈએ છીએ. આનાથી બધાની સહભાવનાએ એક થશે અને સલ-ગ્રેમ-કરજીની વિશ્વ બહુલની અદિસક શક્તિને બળ મળશે. આપણે આપણી જેને જ ‘જ્ય જગત’ તરફ આમળ વધીશું.”

વિનોબાએ કેરવાલા નામના પદાવ માં બાપણ કરતાં કહ્યું—“ઇશ્વરના ગ્રેમની પાછળ ક્ષીન મનાર અનેક લોકો ભારતમાં થતા આવ્યાં છે એ આ ભૂમિનો ગુણ છે. તેનું વારત્તવિક રૂપ આપણને પૂરેપૂર્ક સમજમાં આપ્યું નહિ. હવે આપણે સમજીએ છીએ કે અમુક વખત સુધી ખ્યાન-ચિન્તન-પૂર્ણ કરવું, મંદિરમાં જવું, તીર્થ-યાત્રા કરવું અથવા હિમાલયની કંદરા ઝોમા બેસી સાધના કરવું એ જ ભકિત છે. પરંતુ હું એમ સમજ્યું છું કે ક્ષીન, દુ:ખીની નિષ્કામ અને અહંકાર વિના સેવા કરવી એ જ ઉત્તમ ભકિત છે આજના યુગમાં ભકિતની સાધના સમાજમાં રહીને જ થવું જોઈએ. અને પંજમના પોના એ કેરોડ લોકો મટે જોહાયા ઝાહા પાંચ હજાર નિષ્કામ સેવક જોઈએ છે, જે સન્માન અથવા નામને મોહ ઊઠી કેવળ સેવા ખાતર સેવા કરે. પંજમના ગ્રહા, મુકેષમા, પહેલો અંત લાવવા માટે છત્ર પણ આપી શકે—અને જેને સત્ય, અદિસા, શાંતિમાં શ્રદ્ધા હોય.”

બાબાએ વિવાદ વિગેરેના નકામ ખર્ચ, પરદા-પ્રથા તથા ધરણા પહેરવા બાબતોની તીવ્ર આલોચના કરી—છે. તેઓએ કહ્યું—“ઇશ્વર પ્રત્યેક નિર્ધન અને ધનવાનને ધરણા વિના પેદા કર્યો છે. સ્ત્રીઓને ધરણા અને પરદાના બંધનમાંથી મુક્ત થવું જોઈએ. આ માન્યતા બલત છે કે પરદા ન રાખવાથી ધર્મ રહેતો નથી. પ્રાચીન ભારતમાં પરદાની પ્રથા નહિ હતી. આજ પણ દક્ષિણ ભારતમાં સ્ત્રીઓ પરદા રાખતી નથી. પરંતુ તેમનામાં ધર્મની ભાવના ઉત્તર કરતાં વધારે છે.”

(અનુવાદ)

યુગાન્ડામાં યોગીજી

યુગાન્ડામાં ટરારો-જીન અને કપાલા ના ૧૫ લાખ શીલ્ડના ખરચે તખ્તાર ચમ્પલા શ્રી સ્વામીનારાયણ મંદિરની પ્રાણ પ્રતિષ્ઠા બાદ યુ-યોગીજી મદારાજ અને તેમની સાથે ના સંતો ખને-ટાપર તા ૩-૩-૬૦ના દિનથી ધાર્મિક ઉપદેશો આપેલા છે તેઓ સોલીસપરી, હુલખવો, લીર્વામ રટન, હુસાશ અને ગોલા વિગેરે મોટા શહેરો તથા અન્ય નાના શહેરો માં પણ ઉપદેશ કરશે અને દોટક આસમાં પાછા ટાંખાનીકા જશે. તેમ ના આશ્રમનથી દીંદુ અંરકૃતિની ધાર્મિક ભાવનાનું સુંદર વાતાવરણ સર્વત્ર ઉજ્જ્વલ થાય છે, અને સત્સંગ પ્રેમીઓ સતો ના લાભ લેશે એમ આશા છે.

સેકન્ડ હેન્ડ કોથળીઓ

તમારી કાણાની, ખાદની, મોસાંબી અને બટાકાની જુની કોથળીઓ અમારી પાસે ઉચ્ચ શેરોડ ભાવ માટે મોઢલી આપો.

(કોથળીઓ મળતા એક મોઢલીય) Maarmans (Pty) Ltd P. O. Box 26, Phone 128 (Brits, Transvaal)

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યોરન્સ કુ. લીમીટેડ

ઇન્ડિયાની સુખ્ય કંપની

અને વહીવટ કરીએ છીએ:—

આમ, દરીયાઇ, અવસ્થાંતર, મોટર, માલ, ચોરી, ઘર મુકાબ, ઘર માલિકી (સાથે) અકસ્માત વિ.

સાઉથ આફ્રિકાની અંદર સુખ્ય અમલદારો

બલભાઈ રૂસ્તમજી એન્ડ સન,

૧૪૦ કવીન સ્ટ્રીટ, હરબન.

ફોન : હરબન ૨૫૮૪૫, ૨૮૫૧૩, ૨૯૮૪૪.

તમને ખબર છે

- કે ન્યુ ઇન્ડિયા, ઇન્ડિયાની સૌથી મોટી નીમા કંપની છે.
- કે ન્યુ ઇન્ડિયા ની યાખાઓ ૪૫ દેશોમાં છે
- કે ન્યુ ઇન્ડિયા ની ૬૫ યાખાઓ કેવળ ડોલર જ છે.
- કે ન્યુ ઇન્ડિયા : આમ, દરીયાઇ અને અકસ્માત ઉપર ૬૦,૦૦,૦૦૦ પાઉન્ડ પ્રીમીયમ લેગી કરે છે.

સહિસલામતી અને તાલકાલિક સેવા માટે

ન્યુ ઇન્ડિયા

સાથે વીમો ઉતરાવો.

સર પ્રણેતામદાસ ઠાકોરદાસની

જીવન ઝરમર

(મયા અંગ્રેજી ચાલુ)

શ્રી ઠાકોરદાસને યોગ્ય સમયની કલકત્તામાં મળેલી બેઠકમાં વાણસ રાયે દાબરી આપી. આ બેઠક ફરી જ દત્તી પ્રણેતામદાસ અને તેમના મિત્રોને લાગ્યું કે ઇન્ડિયન ફેરેશનમાં પણ વાણસરોય દાબરી આપે તે સંસ્થાની કીર્તિ વધે સર જોરે કોરનેટ નામે ઠામસ ખાતાના સેક્રેટરી પ્રણેતામદાસના મિત્ર હતા અને તેની મારફત વાણસરોય સોડા ઇન્ડસ્ટ્રીને અમલવાણ સુધમ બન્યું સોડા ઇન્ડસ્ટ્રીને દાબરી આપી, પરંતુ કલાઇવ રફીટ મા આથી બામબાટ નાગ્યો અને બ્રિટીશરોએ ગુરુસે યદ ઠાકોરક સુમરાજી મચાવી પરિણામે વાણસરોયની ઇન્ડિયન યોગ્યસમાં આ પદેલી અને છેલ્લી દાબરી નીવડી

સર પ્રણેતામદાસે ધણ જ સુર ભાવજ આપ્યું. તેમણે કહ્યું કે ઇન્ડિયન ઠામસ એ રાષ્ટ્રિયતાની એક બાજુ છે તે બ્રિટીશરોએ સમજી લેવું જોઈએ અને બ્રિટીશ રિંગે અને હોદી રિંગે એવો ભેદભાવ સદંતર દુર થવો જોઈએ. બનેએ સાથે મળ્યું દેશના હિતમાં કામ કરવું જોઈએ અને બ્રિટીશ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ્સ (રોકાણ) દરિખિંદુ ને હંમેશ આગળ ધરવામાં આવે છે તે દુર થવું જોઈએ આર્થિક દરિખિંદુ બ્રિટને ને ઇન્વેસ્ટ ક્યું તેની સરખામણીમાં હોદ માથી ધણ મેળવ્યું છે, અને સ્વભાવિક રીતે હોદીએનું રોકાણ બ્રિટીશરોના રોકાણ કરતા ધણ વધારે હતું છેવટે તેમણે કહ્યું કે મે દેશ વચ્ચેના સબધો રૂપિયા, આના, પાઈની મજૂતી કરતા વધુ ઠગી હજા અને ભાવનાએ બાંધવા જોઈએ.

વાણસરોયની દાબરીએ યોગ્યને અસાધારણ મદત આપ્યું અને તેની પ્રમતિને વેગ પણ આપ્યો. પણ સાથે સાથે હાંનમાંની ઇન્ડિયા કોર્પોરેશનની આખમાં તે વરડ પ્રુવો દેખીતા પરિણામરો હોદી વપારીએને યજુના વેપારની કુટ મળ્યું, તેમજ બાઈલી સમુદમાં વેપારની પણ કુટ મળી, આમાં ધણને હાથરો થયો ખાસ કરીને મિત્સા અને સિંધિયાને આ અસરમાં પ્રણેતામદાસને સ્વ. સોડા ઇન્ડસ્ટ્રી સાથે પતિય થયો. મેરીશન મોન્ટ્રી એન્ડ કંપનીને સારા પાયા પર યજુનાર એજ ગુરુમ હતા ઇન્ડિયન ટ્રેડિંગ વેપો અને મકકમ વજણ વાળા હતા ઉપરોક્ત કંપનીની તીવ દરીદ્રાઈમાં મિધીઆ રટીમ નેવીએસન કંપની એ એજ તેણે જોયું અને સિંધિયાના ડેટલાક ઠાકોરને દિલ્લીમાં પેતાને મજબા બચાવ્યું, ખાસ કરીને

નરોત્તમ મેરારજી, વાલચંદ હીરાચંદ, લાલજી નારજી અને લક્ષુભાઈ શામળદાસને.

“તમે સિંધિયાના ડીરેક્ટરોને જોળ્યો છે?” એક દિવસ તેમણે પ્રણેતામદાસને પુછ્યું

“ધણી જ સારી રીતે” પ્રણેતામદાસે કહ્યું અને બચાવ્યું કે સિંધિયાના ડીરેક્ટરો તદ્દન રાષ્ટ્રીય દરિખિંદુ ધરાવ નારા છે.

“કુ તેમને જરા વિચારવંત થવા સમજવું તો તેમાં તમે અને મદદ કરશો?” ઇન્ડિયને પુછ્યું.

“તેઓ અવિચારી હોય એવું હું માનતો નથી” પ્રણેતામદાસે કહ્યું અને પછી ઉમેર્યું, “હોદીએના અધ્યંતંત્રમાં તેમને બાબબી હક સ્વીકારવા નેટલા વિચારવંત તમે જ યાવ તો કેમ?”

સરખાવવારથાકી સ્વભાવવાળાં ઇન્ડિયને તો આથી ષકકા જ લાગ્યો.

“ને તેઓ બકકી નીવડશે તો હું તેમને પછાડી દઈશ.” તેણે ધમકી આપી

કુક સમયમાં જ સિંધિયાના ડીરેક્ટરોને ઇન્ડિય સાથે વાટાઘાટમાં ઉતરવું પડ્યું. આ અંગે વાલચંદ હીરાચંદ અને લાલજી નારજી પ્રણેતામદાસને અવરનવર મળતા. પ્રણેતામદાસને તુરત લાગ્યું કે નરોત્તમ લાલજી ઇન્ડિય સાથે સહમત થઈ જશે, બપોરે વાલચંદ અરામર વિરોધ કરે છે. લક્ષુભાઈ શામળદાસ વિચારવંત પુરવાર થવા અને ઇન્ડિય તેમને સમજાવી ન શક્યા.

આ રીતે ઇન્ડિયની કુટ નીતિને કારણે સિંધિયા ડીરેક્ટરોમાં કાટકૂટ પડી. પરંતુ સૌ પ્રણેતામદાસને મળતા અને તેમણે તેમને માઠોમાઠે પડેલી કાટકૂટ પરત્વે નજીવ કયાં

ઇન્ડિયને પણ ખાતો થઈ કે આ બેઠકને સહેલાઈથી કરાવી શકાય તેમ નથી. આથી તેઓ સમાધાનના નિર્ણય પર આગ્રહ અને બાબબી એગ્રીમેન્ટ પર સહીએ થઈ. વાલચંદ હીરાચંદ અને લાલજી નારજી તે જ સંજો પ્રણેતામદાસને મળ્યા અને આભાર માન્યો. “તમે હોદી વહાણવટાને મેળોએ જોળ્યો.” તેમણે કહ્યું. પણ બપોરે આ બંને બાબબી વળેરમાં મુકવાની આવી ત્યારે વાલચંદે પ્રણેતામદાસનું નામ સુદાં ઉચ્ચાર્યું નહીં.

પણ ઇન્ડિય રોશિયાર માણસ હતા. તેમણે પ્રણેતામદાસને ઉચિત ધન્યવાદ આપી તેમની ઇરમિયાનગીરી ની નોંધ લીધી.

ફેરેશનમાં પ્રણેતામદાસ ધણી જ રસ લેતા અને પ્રત્યક્ષ કામગીરી હોદી ત્યારે પણ સલાહ સૂચનો તો આપતા જ રહ્યા.

બપોરે ફેરેશનની સેશનમાં મહાત્મા આંધીજીએ દાબરી આપી ત્યારે પ્રણેતામદાસદાસે આભાર માનવાનો હતો, પરંતુ પેતાનું હિંદી બરાબર ન હોવા થી તે ફરજ ખીરલાએ બાબબી છર્તા ખીરલાએ આ બાબતનો ઉલ્લેખ તો કર્યો જ કે આ કામ માટે નિર્ણિત થયેલી વ્યક્તિ તે સર પ્રણેતામદાસ છે. પ્રમુખપદ માટે દરીદ્રાઈ નમતી ત્યારે પ્રણેતામદાસની સલાહ અને ટેકાની જરૂર પડતી એવા એક પ્રસંગે વાલચંદ હીરાચંદ દારી મથેલા અને શ્રીરામ સુટાયેલા ત્યારે વાલચંદે પ્રણેતામદાસે પાસે આગ્રહ પ્રણેતામદાસે કહ્યું કે સુબળના પ્રમુખપદે પર કાઈ મેનોનોયોલી નથી.

“રેશીએના પ્રશ્નમાં એ તમારી વિરુદ્ધ હતા.” વાલચંદે કહ્યું.

“તમારા સ્વાર્થની વાત આવે ત્યારે જ એ વાતને યાદ કરવી બાબબી નથી” પ્રણેતામદાસે કહ્યું

તે સમયે ઇલેકશન સુટાયેથી નહો પણ મચાઈ થયેલું બે કે પાછળથી વધુ વ્યવરિયત પદ્ધતિ દાખલ થઈ પ્રણેતામદાસે હજુપણ આદગારના મેમ્બર છે આ બેઠી સલાહસૂચનો આપે છે પરંતુ પ્રણેતામદાસને હાલની સ્વાર્થો, સામવાદી અને અપવાદી નીતિ પસંદ નથી આથી ફેરેશનની નીતિ મતાનું ધોરણ નીચું ઉતરવું જાય છે એમ તેમનું માનવું છે

પ્રમુખને પમાર આપવો જોઈએ અને આ માટે વાર્ષિક બે લાખ સુધી નો ખર્ચ મંજૂર કરવો એ નીતિનો પ્રણેતામદાસે નેરોશીરથી વિરોધ કર્યો

“આ ખર્ચ કાઢવો કયાથી?” તેમણે કહ્યું, ડેટલાક સૂચનો થવા, પરંતુ પ્રણેતામદાસે તેની ક્ષતિઓ બતાવવાથી તે પડતા મુકવામાં આગ્રહ

તેમની તીવ યુક્તિને રાજકારણ અને અધકારણનું અવિભાજ્યપણું ધણું વહું પારખ્યું હતું અને આ બંને

વચ્ચેનો સહચાર વધારવામાં તેમણે સારો ફોળો આપ્યો. હોદી બાબબી અને ઉલોમને પેતાની ચોક્કસ પ્રશ્નાલિપી હતી અને પરપુર્વથી આ બાબબી આલમનું રાજકારણમાં નિમિત્ત સ્થાન હતું. બ્રિટીશ રાજ્યકારભારની સાથે જ પરદેશીએએ ડેટલાક રિંગે હિંદીમાં સમાર્પ્ત અને એગ્રીસર વર્મ પછુ તે પરત્વે લલચાયા વિના રહી શક્યો નહીં. લલચમ એક રેડીથી હિંદી વેપારીએ અને અધકારીએને લાગવું હતું કે સરકારી અર્થતંત્રને બને તેટલું હોદીઓ તરફ સુધમત બનાવવું જોઈતું હતું. આ માન્યતામાં ખાસ કરીને દાદાભાઈ નવરોજી, રમેશચંદ્ર અને રાનડે હતા. આ ત્રણેની અસર પ્રણેતામદાસ પર પડી. અને હજુ પણ પ્રણેતામદાસ આભારની બાબબીથી ત્રણેને યાદ કરે છે. દાદા ભાઈ અને રમેશચંદ્ર દત્ત સ્વરાજની યજવળમાં પડ્યા. 1950ના બંગાળના ભાગલાઈથી આ યજવળને વેચ મળ્યો હતો ત્યારથી જ હોદી વણીબ ખાતું પણ પેતાના હાથે અને ફરજે વિશે વધુ જાણ્યું બન્યું અને ઉપરોક્ત ત્રણે પાસેથી લીધેલા પાઠને પ્રણેતામદાસે બરાબર પચાવ્યા અને બાબબી અને રાજકારણી પ્રણ તરીકે તેઓ તે પાઠને અમલમાં મુકવા તકમાર થવા

બપોરે એકવચ્ચે કમીટીના મિશનમાં પ્રણેતામદાસ ઉચ્ચ મયા ત્યારે લેણ રહેલી કાલ્પનીમાં રાજનાયુ આપીને મયા હતી. મવનર સર બ્યોર્ન સોઇડે રાજનાયુ યરતી સ્વીકાર્યું હતું કે પ્રણેતામદાસ પાછા આવે ત્યા સુધી સર પ્રણેતામદાસ કાલ્પનીના સભ્ય તરીકે રહે આથી ઇન્ડિયની આગ્રહ પ્રણેતામદાસ પાછા કાલ્પનીના સભ્ય થયા. — [કમચ]

નવા પુસ્તકોની યાદી
 સંસ્કારિતાને ઇંપડે શી. ૩-૦
 કોઇ ગોરા કોઈ કાળા શી. ૭-૦
 આ જોશીસેધી મળશે.
 ‘Indian Opinion’
 P. Bag, Durban, Natal.

માથે બાંધવાની રીજન અને જોડીઓ

અખમલ, સાદીન, દાઈદા સીકકની, રીજન અનેક રંગ, રીજાઇન અને સાઈલમાં મળશે, જન મંડપ અને ગોટર રાજ્યકારવા માટે જશ્યાબંધ રીમનેર મળી શકશે.

અચ્યાં માટે અખમલ, અને રેસમ તથા ફેદની ટોપીઓ છોડાયત બાવે બનાવી આપવામાં આવશે.

બંબોડે બાંધવા અખમલ, રેસમ, કોદન વિગેરેનાં જુલોની રંગ રંગની જોડીઓ અને અનેક પ્રકારના પ્રોથસ મળશે.

ટેબલ પર સુકવા માટે પલાસીકીના સુકર જુલો મળશે.

ડેકાણુ : માળરો, હેટસ (મો.) લી.
 લેડીઝ એન્ડ ચીલ્ડરન્સ હેટ એન્ડ પ્રોથેકચરર,
 ફોન : ૮૩૫-૭૯૮૨ પહેલે માળે, બોહરા પવપ૭.
 માર્ચ ૨૨ એન્ડ ૨૪ — ૩૩ વેસ્ક સ્ટ્રીટ, — જોહાનીસબર્ગ.

આફ્રિકાની હુંટ

લેખક : શ્રીયુત પ્રાણશંકર જોશી

(મયા અંકથી ચાલુ)

બ્રિટન બધારે આફ્રિકામાં પમદડો જમાવી રહ્યું હતું ત્યારે પરાજીત કાલ પશુ અને તેટલો આફ્રિકન પ્રદેશ કબજી રહ્યું હતું તેણે અલ્ટરિયા છતીને ફ્રેન્ચોને લા વસાવવાની યોજના નિચારી હતી. સિનેઆલને અલ્ટરિયા બોનેટી દેવાને પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો, પણ વચ્ચે પડેલા સહરાના રહુને કારણે તે સફળ ન થયો. "આઈવરી કોસ્ટ" માં અને ડેહોમીમાં વેપારી યાત્રા નાખવામાં આવ્યા. જમખ રેખા પર આવેલ ગેબુતને ફ્રેન્ચ સામ્રાજ્યમાં ભેળવી દેવાયું રાતા અધુરના પમધારમાં આવેલ સોમાલીલેન્ડ અને ઉત્તર આફ્રિકામાં આવેલ ટેયુનિસ ફ્રેન્ચ ધવલ હેઠળ મૂકાયા. ફ્રાન્સે કોન્ગો નદીના ઉત્તર કાંઠા પર પોતાનો કાવો નેખાવ્યો. ઢોંટી મહાસાગરને પૂર્વ કાંઠે આવેલ માડાગારકરને ઠાપુ અને તેની પડોશના ટાપુઓ પણ ફ્રાન્સ ના છે એમ જાહેર કરવામાં આવ્યું. એ અરસામાં બેલ્જિયમને પણ કંઈક પમધારમાં કરવાનો વિચાર રહ્યો તો રાજ લીઓપોલ્ડ બીજાને આફ્રિકાની કાર્મિક અને રાજકીય પ્રવૃત્તિઓમાં ઠીક ઠીક રસ પડ્યો. પોતાના દેશની પ્રવિધ્યા વધારવા ૧૮૭૬માં તેણે ઇસ્ટેસ મા યુરોપના રાષ્ટ્રોની પરિષદ બોલાવી તેમાં ડેલાક રાષ્ટ્રોના પ્રતિનિધિઓએ આફ્રિકામાં સંસ્કૃતિ પ્રસારવાના અને શુભાખી દુર કરવાના પ્રશ્નો ચર્ચા એ પરિષદે રાજ લીઓપોલ્ડના પ્રયુખપણા હેઠળ "આંતરરાષ્ટ્રીય આફ્રિકા સભા" સ્થાપી. જુદા જુદા દેશોમાં તેની અધીનીઓ નિમણ, જેમાં આંતરરાષ્ટ્રીય કાર્ય કરવાને બદલે પોતાના જ દેશનું સામ્રાજ્યવાદી કામ હાથ ધરું પરિણામે બેલ્જિયમને કોન્ગો મળ્યું.

કોન્ગોની ૧૨ે પોર્ટુગલને ચમકાવ્યું. આફ્રિકામાં પ્રવેશનાર સૌથી જુના ગોરા દેશ તરીકે પોર્ટુગલે કોન્ગો માટે કાવો કર્યો. ઇંગ્લાંડે તેને ટેકા આપ્યો. બીજા બાણ કાસ અને જર્મનીએ રાજ લીઓપોલ્ડને અનુમોદન આપ્યું. મોંઢું યુદ્ધ જામત, પણ ૧૮૮૪માં બર્લિનમાં રાજદ્વારી પરિષદ મળી અને હરીફ ગોરા દેશોના દાવાઓ તેમાં વિચારવામાં આવ્યા કોઇ પણ પ્રદેશ ના દાવા માટે "અસરકારક બોખવટો" અખિત કરવાની વાત આવી કોઇ નવો પ્રદેશ પોતાના સામ્રાજ્યમાં બેઠવામાં તો અન્ય સત્તાઓને અખર કરવાની નીતિ સ્વીકારવામાં આવી. બર્લિન પરિષદે આ ઉપરાંત શુભાખી અને શુભાખી વેપાર રદ કરવા માટે

સહકાર આપવાનું, કોન્ગોની તળેટીમાં દરેક દેશને વેપારની હુટ આપવાનું, મધ્ય આફ્રિકાની નદીઓ બધા વેપારી જહાજો માટે ખુલ્લી રાખવાનું અને એ પ્રદેશોમાં કોઇ પણ કંપની કે બંધિતને ખાસ વેપારી હક ન આપવા નું ઠરાવ્યું આ રીતે બર્લિનમાં બનેલા યુરોપીય રાષ્ટ્રોએ આફ્રિકાની કાળી પ્રખળને પૂછ્યા વખર તેની હુટ ક્ષણી અને શોપણનીતિ અખબાર કરી. દરેક ગોરા રાષ્ટ્રે "અસરકારક બોખવટો" નો મનકાવતો અર્થ કર્યો સોળ વર્ષમાં આફ્રિકા ખંડનો નવો જ નકશો ખીતરાયો.

ગ્રેટ બ્રિટને સ્વાભાવિક રીતે જ આફ્રિકાની વહેંચણીમાં વધારે મોટો પ્રદેશ મેળવ્યો. આમાં બ્રિટીશ "પોસીનિયલ" સામ્રાજ્યનો એકલા આફ્રિકામાં ૧૬ લાખ ચોરસ માઇલનો વિસ્તાર છે. બ્રિટીશ પ્રબંધમાં આટલા દેશો છે. (૧) દક્ષિણ આફ્રિકા (૨) બસુટુલેન્ડ (૩) બેચુઆનાલેન્ડ (૪) સ્વાઝીલેન્ડ (૫) ઉત્તર રોડેશીયા (૬) દક્ષિણ રોડેશીયા (૭) ન્યાસાલેન્ડ (૮) યુમાન્ડા (૯) ટાંઝાનિકા (૧૦) મોરીશિયસ (૧૧) ઝાંઝીબાર (૧૨) ગેમ્બીઆ (૧૩) ગોલ્ડ કોસ્ટ અથવા ઘાના (૧૪) સિદીરાબિયોન (૧૫) નાઇજીરીયા (૧૬) કેમેરૂન (૧૭) સોમાલીલેન્ડ (૧૮) સીધા (૧૯) સીધીલ્સ (૨૦) સેન્ટ હેલીના એસેન્શન.

આફ્રિકામાં બીજા નંબરે ફ્રેન્ચ સામ્રાજ્ય આવે છે. તેના છત્ર હેઠળ આટલા દેશો છે. (૧) અલ્ટરિયા (૨) ફ્રેન્ચ ઇક્વેટોરીયન આફ્રિકા (૩) ફ્રેન્ચ પશ્ચિમ આફ્રિકા (૪) માડાગારકર (૫) રિયુનીયન (૬) ફ્રેન્ચ સોમાલીલેન્ડ

આફ્રિકાના બીજા સામ્રાજ્યોમાં એ સમયે પોર્ટુગીઝ, જર્મન અને બેલ્જિયન સામ્રાજ્યોએ ઠીક ઠીક કામ પડાવ્યો છતાંબીએ એનિસિનીયા, ઇરિટ્રિયા, લિબીયા અને ઇટાલિયન સોમાલીલેન્ડ ઉપર, પોર્ટુગલે મોઝામ્બીક (પોર્ટુગીઝ ઇસ્ટ આફ્રિકા) અને એન્ગોલા (પોર્ટુગીઝ વેસ્ટ આફ્રિકા) ઉપર અને જર્મનીએ જર્મન-પૂર્વ આફ્રિકા ઉપર પોતાનું આધિપત્ય જાહેર કર્યું.

આફ્રિકાનો નકશો આજના વીસગી સદીના એ મહાયુદ્ધ પછી વળી પાછો જરા બદલાયો છે. આફ્રિકાની ધરતી પરથી ઇટાલી અને જર્મનીના સામ્રાજ્યો નો અત આવ્યો છે. બ્રિટીશ અને ફ્રેન્ચ સામ્રાજ્યના ડેલાક દેશો સ્વતંત્ર થયા છે. આજે તો કાળી પ્રખળ પોતાના ખંડમાં આજાદ ધવા હકીમક થઇ છે

બધાં જુઓ લાં સ્વાતંત્ર્ય અને સમાનતા ના યુષ્કા ચાલી રહ્યા છે

બ્રિટીશ સામ્રાજ્યવાદના આફ્રિકામાં થયેલા વિકાસમાં ડેલાક બ્રિટીશરોએ એતિહાસિક કામ બજાવ્યો છે ૧૮૭૨ સુધી બ્રિટીશ દક્ષિણ આફ્રિકામાં કેવળ ત્રણ દેશો હતા : (૧) કેપ કોલોની (૨) નાટાલ અને (૩) ગ્રીકવાલેન્ડ વેસ્ટ. પણ એ પછી બસુટુલેન્ડ, કાઈરિયા, બેચુઆનાલેન્ડ, સ્વાઝીલેન્ડ, ટ્રાંસવાલ, યુટુલેન્ડ વગેરે બ્રિટીશ દક્ષિણ આફ્રિકામાં ભેટી દેવાયા મધ્ય આફ્રિકામાં બ્રિટીશ સામ્રાજ્ય સર્જવાનો પણ મોટે ભાગે સેસિલ રહેડોઝને કાળે જામ છે. ૧૯૨૪માં આપણાં રાષ્ટ્ર-કવચિત્રી રવ. સરોજીની નામકુ દક્ષિણ આફ્રિકાને પ્રવાસે ગયેલા તેમણે લાંના ભારતીઓ વતી વડા પ્રધાન જનરલ રમટલ સમક્ષ ભારતીઓનો 'ડેસ' મૂકેલો. જનરલ રમટલે એ વેળા પૂછ્યું : "ભારતીઓ દક્ષિણ આફ્રિકા માં વસવા આપ્યા બારે પોતાની જોડે ઓટવાનો કામબો પણ લાવેલા કે ?" જવાબમાં શ્રીમતી નાયકુએ કહ્યું : "સામાન્યસંજ્ઞ સેસિલ રહેડોઝ દક્ષિણ આફ્રિકામાં આવ્યો બારે પોતાની સાથે જ પેન્સ પણ લાવેલો કે ? ને તક તેમને મળ્યા તે મારા દેશન ધુઓને આપો તેઓ દક્ષિણ આફ્રિકાની ધણી પ્રગતિ સાધશે"

સેસિલ રહેડોઝ ૧૮૫૩ની પાચમી જુલાઇએ ઇંગ્લાંડમાં જન્મ્યો હતો અને અરવારથને કારણે ૧૭ વર્ષની વયે દક્ષિણ આફ્રિકા આવ્યો તેનામાં સાહસ અને મહેન્ટા હતા અને જાગ્ય દેવી તેના પર પ્રસન્ન હતા પ્રથમ તેણે હીરાની ખાણમાં રસ લીધો અને અહળક ધન મેળવ્યું. તેણે એક કંપની સ્થાપી, રાજકીય જગ્યાઓ મેળવી અને બ્રિટીશ ધવલ હેઠળ વિવિધ પ્રદેશો મૂકવા માધ્યા ૧૮૮૪માં તેણે બેચુઆનાલેન્ડને બ્રિટીશ-રક્ષિત પ્રદેશ બનાવી દીધો. એ પછી તેણે રાજકીય ક્ષેત્રમાં જ પલાયુ છ વર્ષમાં તો તે "કેપ ઓફ ગુડ હોપ"નો પ્રધાનમંત્રી

બન્યો પછી તેણે ડેલાક શાહીવાદી સાહસો ખેડ્યા. કોઇ સવળાં તો કોઇ અવળા પડ્યા. ડચ રાજ્યાસન ઘરખીયાન ટ્રાંસવાલમાં નીકળેલી સોનાની ખાણો પડાવી ભેવા તેણે એક કાવતરું રમ્યું. ૧૮૯૫માં તેણે ડા. જોમીસનને ૫૦૦ સેનિટો સાથે બેટાનીસબર્ગ કબજે કરવા મોકલ્યો તે હાચી અને બદનામ થયો રહેડોઝ હવે ઉપાડો પડી ગયો તેનું પ્રધાનમંત્રીપદ મધુ. પ્રમુખ કુમર ના નેતૃત્વ હેઠળ મોઅર-ડચ પ્રબંધતાએ ઉકરવામાં અંગ્રેજ-ડચ વેમનરપ વધ્યું. ચાર વર્ષ પછી અંગ્રેજ-મોઅર યુદ્ધ શરૂ થયું

રહેડોઝે હવે દક્ષિણ આફ્રિકાનું રાજકારણ ઊડીને તેની ઉત્તરે આવેલ વિશાળ પ્રદેશ તરફ પ્રયાણ કર્યું. આ બધો પ્રદેશ આજે રોડેશીયાને નામે આજખાય છે એ પ્રદેશની માહિતી ૧૮૮૦ પહેલા કુનીયાને બહુ ઓછી હતી એ કે સોનું ઢુંઢનારઓ તો રાજ સોસામનના સમયથી એ વિશાળ થી પરિચિત હતા ભારતના પ્રવાસી દ્રાવિડો પણ લા આવી ગયેલા ડેલાક વિદાને સમ્રાજ્ય પ્રતિપાદન કરે છે કે રોડેશીયાની સંસ્કૃતિના પ્રતીક સમા ગ્રીમાબલેના બાધનારા દ્રાવિડો જ હતા એ કાળમાં મેસોનાલેન્ડનું સોનું દક્ષિણ ભારતમાં આવતુ હતું

પોર્ટુગીઝોએ સોળમી સદીમાં આ પ્રદેશમાં પમ મૂકેલો. મોરાગોમાં તેઓ જ અહીં અને સોરાગોમાં પણ તેઓ જ અહીં સૌથી પહેલા આવેલા. તેઓ લા વરમા, ઇસુ ધર્મ પ્રસાર્યો અને "સેન્ટ માર્કલ"ને કિલ્લો બાધ્યો. પછી તેઓ પડોશી દેશના ઇસ્લામીઓ જોડે અથડામણમાં આવ્યા એક લડાઇ વેળા મુરલીમોએ પોર્ટુગીઝ સૈન્ય ના ધોડાઓને ગ્રેર પીવડાવી દીધું. પોર્ટુગીઝો હાપો અને રોડેશીયા ઊડીને ચાલ્યા ગયા. એ પછી આંગણીસમી સદીના અત ભાગમાં સેસિલ રહેડોઝે લા બ્રિટીશ ધવલ કરકાવ્યો.

(ચાલુ)

ચા. જો. ૫૪૬૦ —— ટેલીફોન ૩૩-૫૬૨૦

ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ : "ભગતકો"

ભગત પ્રધર્સ (મો) લી.

૧૪ કોર્ટ સ્ટ્રીટ,
જે હા ની સ બર્ગ.

હોલસેલ અને રીટર્નલ બર્નન્ડ અને ઇંગ્લેન્ડ

ખાસ કરીને હમારે ત્યાં ઇન્ડિયન અને ઇંગ્લીશ માસ્ટરી, માધ્યામાં નાંખવાના જાત જાતના ફેસી તેલો સ્ટેનલેસ સ્ટીલ, પીત્તળના અને એલ્યુમીનમના વાસણો-ઠાંચ અને પ્લાસ્ટીકની બંધીઓ-કેરમબોર્ડ અને સ્ટ્રાઇકર વગેરે બીજા અનેક દેશી ચીજો ઠીકઠીક ભાવથી મળશે.

હિંદના ડુંક ખખરો

તાજમહેલ છ ઇચ ઝુકી ગયો છે

આમા વિશ્વવિખ્યાત તાજમહેલ ધુમિ તરફ નમતો જાય છે એ જોષ મોટા મોટા એન્જનીયરો આશ્ચર્ય અનુભવી રહ્યા છે. મુખત્રાજ મહાલ એમમ અને રહેનશાહ શાહજહાના આ મહેનરાની આગુખાણુ ૧૨ થી વધારે વીરાડો પડી છે તેને ભરવાના તમામ પ્રયત્ન નિષ્ફળ મયા છે તાજની મરજીદથી માટી તાજના પોલ્ટકામ સુધી એક મોટી વીરાડ છે જે તમામ પ્રયાસો છતાં ભરી શકાઈ નથી વીરાડો ચાર ઈંચથી માટી જે કુટ સુધીની ઈડી છે. તાજ જેવી ઇમારતવું ધુમિ તરફ ઝુકી જવું ખરેખર આશ્ચર્યજનક છે

ભરૂચનું નવું રોશન

ભરૂચનું નવું રોશન બનાવવા માટે શ્રી આઈ લાખ મજુર યવાની મોહિતી મળી છે અને આ રોશન સુરત વડોદરાની ઉદ્યોગનું બનશે જેમ સુરત રોશનને તોડવા માટે સુરતો અને બુલડોઝરો લાવવા પડયા તેમ ભરૂચ માટે પણ અવરો આ રોશન તોડવા માટે પણ પહોં અર્થ થશે

ઔદ્યોગિક વસાહત

બાવનમરમા સહકારી ધોરણે એક ઔદ્યોગિક વસાહત રચાવવાનું વિચારાઈ રહ્યું છે આ માટે શ્રી ૨૫ લાખનું બડોળ આગેવાન ઉલોમપતિ એ વજેરેએ એક ઠયું છે. સરકારે આ માટે શ્રી ૫ લાખના અર્થે એક ઔદ્યોગિક વસાહત બાવનમરમા રચાવવાનો નિર્ણય તો કર્યો જ છે અને કામ પણ આગળ વધી રહ્યું છે. પણ આ વસાહત અપુરતી થશે એમ માનીને ઉપરોક્ત ખીજ વસાહત રચાવવાનું વિચારાઈ છે.

સ્પેશીયલ જનરલ મીટીંગ

ધી સુરત હીંદુ એસોશિએશન દરખાન

ઉપરોક્ત સરથાના મેમ્બરોની એક સ્પેશીયલ જનરલ મીટીંગ રવિવાર તા. ૨૦-૩-૧૯૬૦ને દીને અપેરે બરાબર ૨ વાગે ૧૨૭ વિઠ્ઠોરીયા સ્ટીટ પર આવેલી ધી સુરત હીંદુ એસોશિએશન હોલમા નીચેના કાર્ય માટે મળશે

- કાર્યક્રમ :
- (૧) સરથાના ધારા ધોરણની કલમ ૨૮મા સુધારો વધારો કરવા માખત
  - (૨) ટ્રસ્ટીઓની નીમણુંક.
- ધી દયાળાજીભાઈ છીઆભાઈ, ધી સુરત હીંદુ એસોશિએશન, ડરખાન મત્રી

અમરેલી જીલ્લા કોંગ્રેસ

મુંબઈ રાજ્યના નાણા પ્રધાન ડા. જીવરાજ મહેતાએ તેમના વડીલ મધુ શ્રી જગજીવનરાસ મહેતાની માલિકીના આશરે શ્રી ૫૦ હજારના આશીશાન મકાનો અને યુલ્લી જમીન સાથેનો ડેલો અમરેલી જીલ્લા કોંગ્રેસને બેટ આપ્યા હોવાનું જાણવા મળે છે. અમરેલીમાં કોંગ્રેસને લાખા સમયથી કાયોલખના મકાનની જરૂર હતી. જીલ્લા મોટો થતા કામગીરી વધતી હતી પણ કાયોલખના મકાનના અભાવે અવવડતા રહ્યા કરતી હતી

હવે ડુંક સમયમા એ મકાન પર વધારે અર્થ મોટું કોંગ્રેસબંધન આંધ વામા આવશે એમ જાણવા મળે છે

આદર્શ લગ્ન

એક શ્રીમંતને ત્યા લગ્ન પ્રસમ હતો મામડા મામમા રહેતા હતા પુત્રીના લગ્ન પ્રસંગે ખુબ લામ ધુમ કરી બેડ વાળ પર મામથી મગાવી ખુબ પૈસા ખમાડામે અને લગ્ન પછી ગામ હતું તેના કરતા પણ મુંડ અને ખરાબ થયું

એ ચાર વરસ ખાદ એજ મામના ખીલ શ્રીમંતને ત્યા પુત્રીને લગ્ન પ્રસમ આવ્યો પિતાને યધું કે હું એવા લગ્ન કરું કે મામના લોહો જેછ જ રહે. પુત્રો સમજી હતાં એમને પિતાજીને સમજાવ્યા કે હમેશ ની કાયમની વાદવાદ બોલાવવી હે પ તે આપણા મામના રરતા ખરાબ છે તે આપણા જ મામના ગરીબોને રાખી સારા કરાવીએ તો મામનું એક ડુ ખ એછુ થાય અને ખોરીના નાણામાથી એ વાચનાલખ બાધી પુરતો વસાવીએ તો લોહો જીવન ભર યાદ કરશે પિતા ને આ વાત મમી અને આને પણ તે એકસો વરસ ખાદ હજી તેમના નામની તકતી ધરાવતી તે લાયજેરી સુરતના એક મામડામા મોજુદ છે

શ્રી ટ્રિરારીયા હિંદુ સેવા સમાજ

ઉપરોક્ત સમાજની વાર્ષિક જલેર સમા રવિવાર તા ૨૭-૩-૧૯૬૦ના રોજે અપેરે ૨-૩૦ વાગે સેવા સમાજ ના મકાનમા નીચેનું કાર્ય કરવા મળશે.

- (૧) પ્રાર્થના
- (૨) મયા વર્ષની વાર્ષિક સમાની મીનીટસ
- (૩) મત્રીઓ નો હેવાલ
- (૪) ખજાનચીઓનો અર્થિક પરિસ્થિતિ ખતાવતો અહેવાલ (તપાસ નીસના અભીપ્રાય સાથે)
- (૫) પેટા સમીતીના મત્રીઓના તથા ખજાનચી ઓના હેવાલો
- (૬) ટ્રસ્ટીઓનો હેવાલ
- (૭) અધિકારીઓ અને વ્યવસ્થાપક સમીતીની સુલટમી
- (૮) બધારણ
- (૯) પરચુરણ

મગનલાલ ધીરજલાલ દાહરાઈ પ્રેમાભઈ બે આ મત્રીઓ

ખાસ દરખાસ્ત : હિંદની અગરખતી (વહાણમાં આવેલો તાજે માલ) હોલસેલ વેપારી ભાવે

વજુ શુભાળ ૩ તોલા ૩૭-૧ ૬૩૧	સુખંધ રાણી	૫	૩૩-૦ ૬૩૧
(પાતળી અને બડી લાકડીમા મળશે)	"	૨૩	૧૮-૦ "
રેટવે ઓફ ઈન્ડિય ૩ તોલા ૪૫-૦ ૬૩૧	"	૧	૮-૦ "
" " " ૧ " ૬૦-૦ "	"	૪	૪-૦ "
" " " ૨ " ૧૮-૦ "	લતા મજેશકર	૩	૪-૦ "
" " " ૧ " ૬-૦ "	ચંદન ધર્મ ૧૧ લાકડીનો ઉપ્પો	૩-૦	

ઓર્ડર સાથે રોકક — કરખન માટેના ભાવો.

હમારી ખાસ અમરેલી ખાસમતીના ચોખા પણ છે ખાસમતી ચોખા રી. ૧-૦ રતલ. (ઓછામાં ઓછા ૧૦૦ રતલ મળશે)

અને નીચેની વસ્તુઓ ટાઇરેક્ટ ઇમ્પોર્ટ કરીએ છીએ. માલ સારો અને કીકાયત ભાવે મળશે.

અમારા પ્રાઇસ લીસ્ટ માટે લખો:—

દરેક જાતના ઇન્ડિયન હાળ, મશાલા અને કરીયાણું, સોપારી ખદામ, આમડી, આખા નાળીયેર અને દરેક જાતના ઇમ્પોર્ટ ચોખા.

K. HARIBHAI & SONS

(PTY) LTD.

Direct Importers : Wholesale & Retail Merchants. 81 Victoria Street, — P.O. Box 2156 — Durban. 'Telegraphic Add. "BHAISONS"

શુભ પ્રસંગો માટે બેટ !

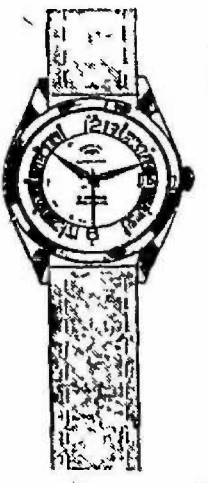
શ્રીઓ અને પુરૂષો માટે

ઘડીયાળ !

૧૭, ૨૧ અને ૨૫ જ્યુલનાં એટામેટીક કેલેન્ડર.

- * રોમર
- * રાટરી
- * લેડો
- * રસર

વિગેરે દરેક જાતનાં ઘડિયાળ.

ઉપરાંત પુરૂષોનાં શટ' સુટ, પાયજામા વિ. તેમજ બાળકોનાં કપડાં.

હોલસેલ ભાવે મળશે

બોક્સ ૫૬૮૮, ફોન : ૮૩૫-૨૬૦૧.

વલ્લભભાઈ બી. પટેલની કું.

૪૪, મારકેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

સામાજિક ખબરો

ગુજરાતી મહિલા મંડળ

સુરેશ્વરી સભા ૧૯૬૦

દુરબનમાં ગુજરાતી મહિલા મંડળની વાર્ષિક સુરેશ્વરી સભા જોલાવવામાં આવી હતી. આ સભામાં બહેનોની હાજરી ખૂબ જ યોગી હતી. ફક્ત ૧૮ બહેનોની હાજરી હતી તે છતાં સુરેશ્વરી મંડળના સર્વોચ્ચ સચવાવવામાં આવ્યું હતું.

પ્રથમ પ્રાર્થના થી આ સભાની શરૂઆત થઈ હતી. ત્યાર પછી પ્રમુખશ્રી સુશીલાબેન પોતાનું ભાષણ કર્યું હતું. આપણી બહેનોમાં જે એક પ્રકારની કામ કરવા માટેની ઉદાસીનતા છે તે માટે એમણે આસોસ પતાવ્યો હતો. એમણે કહ્યું કે આપણે વાતો તે બધી કરીએ છીએ પણ ભયર કામ કરવાને સમમ આવે છે સારે બધીજ ઉદાસીનતા પતાવીએ છીએ. ખીલ કામ કરે તે સારું પણ આપણી માથે જવાબદારી ન એમણે એવી આપણી જીવંત છે એ યોગ્ય નથી. આ મંચમાં કોઈ પણ એક વ્યક્તિની નથી પણ આપણી બધાની છે માટે એને આત્મજ લાવવા દરેક બહેનોએ મહેનત કરવી એમણે.

ત્યાર પછી મંત્રી શ્રીમતી શારદાબેન કેપીટને પોતાનો અહેવાલ વાંચી સંભળાવ્યો હતો. એમણે કહ્યું કે મમા આખા વર્ષમાં મંડળની એકંદરે ૧૪ સભા થઈ હતી. તેમાં ૨૬ મી જન્યુઆરી, ફેબ્રુઆરી, માર્ચ, મે, જુલાઈ, સપ્ટેમ્બર, ઓક્ટોબર, નવેમ્બર, ડિસેમ્બરના ઉત્સવો દ્વારા ઉત્સાહથી ઉજવાયા હતા, પણ મુશ્કેલી યાજી કામ નોંધે તે તો ગેા બહેનોને નોંધે તેટલો રસ નથી જો વરસે મડળ તરફથી એક ખાલ-ખાલિર આજી ક્યું છે પણ એ સિવાય બીજી કોઈ પણ જાતની પ્રવૃત્તિ આપણે આજી કરી શક્યા નથી. તે માટે ખજી કુ.ખ કામ છે. આવી પ્રવૃત્તિઓ આ વરસે યાજી થશે એની એમણે આશા વ્યક્ત કરી હતી.

ત્યારબાદ ખળનચી શ્રીમતી દિવળા બેન ડાહ્યાભાઈએ પોતાનો અહેવાલ વાંચી પતાવ્યો હતો. તેમણે ખીલ ખળનચી શ્રીમતી હીરાબેન દેસાઈ મેરઠાબર હોવાથી ખળનચીનો અહેવાલ અધરો હતો.

ત્યાર પછી સુરેશ્વરી કામ હાથ કરવામાં આવ્યું હતું. શ્રીમતી સુશીલા બેન માધી રવદેશ જવાનો વિવાહ કરતા હોવાથી પ્રમુખની જવાબદારી સંધી નિવૃત્ત થવા મામતા હતા પણ તેઓ રવદેશ જાય નહિ તપ્સુધી તો

એમણે જ પ્રમુખપદ સાચવવું એવો બધાનો જ મત હોવાથી એઓ જ શ્રીમતી પ્રમુખ સુરેશ્વરી.

ત્યાર પછી જે મંત્રીશ્રીમાધી શારદા બેન કેપીટને શ્રીમતી મંત્રી સુરેશ્વરી અને તેમણે જ શ્રીમતી જ્યોતિબેનનું નામ સહમંત્રીપદ માટે સુચવ્યું અને તે સર્વોચ્ચ પસાર થયું તેથી શારદા બેન અને જ્યોતિબેન સર્વોચ્ચ મંત્રી સુરેશ્વરી.

ત્યાર પછી દિવાળીબેન ડાહ્યાભાઈએ પોતાની ખળનચી તરીકે નિવૃત્ત થવા ની ઇચ્છા પતાવી તેથી શ્રીમતી સાંતા બેન મીઠાણનું નામ તે જગ્યા માટે ઉમિલાબેન પટેલે સુચવ્યું અને તે સર્વોચ્ચ પસાર થયું. બેને બદલે એક જ ખળનચી રાખવા એવું નક્કી થયું.

ત્યાર બાદ શ્રીમતી રળિયાતબેન, શ્રીમતી રેવાબેન પટેલ, શ્રીમતી કાંતાબેન દક્ષર, શ્રીમતી ઉમિલાબેન પટેલ અને શ્રીમતી હીરાબેન દેસાઈ એ પાંચ બહેનોને ઉપપ્રમુખ નીમવામાં આવ્યાં. મમા વરસની સંરક્ષિકા બહેનોમાં આ વરસે લગભગ કંઈજ ફેરફાર થયો નથી.

લક્ષ સમાચાર

નવસારી નિવાસી હાલ જોદાનીસ. ખમંના શ્રી હરકીરાનભાઈ રજીસ્ટ્રારની સુપુત્રી ચિ. જ્યોતિબેનના લગ્ન અધ્યામાં નિવાસી હાલ શ્રીપોટના શ્રી મીઠાણના સુપુત્ર ચિ રમેશચંદ સાથે રવિવાર તા. ૨૮-૨-૬૦ના રોજ માધી હોલમાં શ્રી ડાહ્યાભાઈ મહેતાના હસ્તે વૈદિક વિધિથી થયા હતા એ પ્રસંગે જે જે ભાષ બહેનોએ હાજરી આપી શુભાશિષો પાઠવ્યા છે તે માટે શ્રી હરકીરાનભાઈ તથા મીઠાણભાઈ આ હાપા દ્વારા સર્વેને આભાર માને છે

શ્રી ડાહ્યાભાઈ ગોપાળજીની સુપુત્રી ચિ. વળાબેનના શુભ લગ્ન કજીપાક તા. ૧૩ નવસારી નિવાસી હાલ જોદાનીસખમંના રવ. શ્રી નેરામભાઈ પરભુભાઈના સુપુત્ર ચિ. ડ્યાળભાઈ સાથે ચિ. સં. ૨૦૧૬ ના મહાવદર. રવિવાર તા. ૧૪-૨-૬૦ ના શુભ દિને માધી હોલમાં થયા હતાં. લગ્નમાં પધારેલાને અમે આ હાપા દ્વારા આભાર માનીએ છીએ

સાહાર કવીકાર :

દામજી કારાભાઈ	ડરબન	૨-૨-૬૦
બીખાભાઈ યુ. મારતર	ગો.ખમં	૫-૫-૬૦
વલ્લભભાઈ નેરામભાઈ	પટેલ	૧-૧-૬૦
વલ્લભભાઈ બી. પટેલ		૫-૫-૬૦
બ્યોત્સના બેન મારતર		૧-૧-૬૦
શાંતાબેન પી. પટેલ		૧-૦-૬૦
એક બહેન તરફથી		૧-૦-૬૦
જી. હીખાભાઈ		૧-૧-૬૦
જે. અપારામ		૧-૦-૬૦
પી. હરી		૧-૧-૬૦
લક્ષ્મીબેન ડી. ડ્યાળભાઈ		૧-૧-૬૦
અહમદ ચપૂસ		૧-૦-૬૦
મનનભાઈ હિરાભાઈ		૧-૧-૬૦
લક્ષ્મીબેન પી. પટેલ		૧-૦-૬૦
પી. ડી. પટેલ		૨-૨-૬૦
ધીરુભાઈ ડી. પટેલ		૫-૦-૬૦
જીવજીભાઈ આર. પટેલ		૫-૦-૬૦
ગોવિંદભાઈ ગોંસાઈ		૨-૨-૬૦
કુંવરબેન નાયુભાઈ મીઠી		૧-૧-૬૦
જોડુભાઈ બીખાભાઈ		૨-૨-૬૦
ડાહ્યાભાઈ ગોપાળભાઈ		૨-૨-૬૦
બી. એલ. દેસાઈ		૧-૧-૬૦
હાકારભાઈ નાયુભાઈ		૨-૨-૬૦
શીરીનીંખ ટ્રાસવાલ		૨-૨-૬૦
જ્યુભાઈ વનમાળીભાઈ		૨-૨-૬૦
ખાલદાર નોખ		૨-૨-૬૦
પુશાલભાઈ ડાહ્યાભાઈ		૧-૧-૬૦
બીખાભાઈ કાનાભાઈ સોલ્સપરી		૫-૫-૬૦
જનનલાલ કાલિદાસ	હુસાકા	૧-૧-૬૦
માણેબેન રાજુજીભાઈ		૧-૧-૬૦
મોરમનસન		૧-૧-૬૦
વાલીબેન ડી. ડ્યાળભાઈ કીળલો		૧-૧-૬૦
બી. કુંવરજી		૨-૨-૬૦
શ્રીજી ટ્રેડીંગ સ્ટોર		૧-૧-૬૦
અમભોંમટવીની		૧-૧-૬૦
શ્રીમતી એમ. લોખ અમેરીકા		૧-૦-૬૦
બીજીભાઈ મણીલાલ સોની		૧-૧-૬૦
મૈહમરટાજીન		૧-૧-૬૦
એક બહેન તરફથી		૫-૫-૬૦
નગીનદાસ બાજીભાઈ		૧-૦-૬૦

શ્રી આદર્શ યુવક મંડળ

જોદાનીસખમંનો આહમો વાર્ષિક ઉત્સવ તા. ૫ રાનિવાર તથા ૬ રવિવાર માર્ચ ૧૯૬૦ના રોજ સાંજે ૭-૩૦ વાગે માધી હોલમાં રાખવામાં આવ્યો હતો. તે પ્રસંગે ત્રણ વિવિધ નાટિકા ઓ રજી કરવામાં આવી હતી (૧)

સુખદુઃખના સાધી (૨) ક્ષન (૩) યાલો, કન્યા જેવા!

અ-ઉત્સવમાં પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે મદદ કરનાર ભાઈ બહેનોના તથા બહેન જનતાનો આ પત્રદારા તેઓ આભાર માને છે. શ્રીમતી સુશીલાબેન માધીએ તેમની-વિનંતિને માન આપી રાનિવાર ની રાતે જે 'એ યજ્ઞ' કલા તે બદલ તેઓ તેમનો આભાર માને છે

અવસાન

ગોટ એલીઝાબેથના બધીતા શ્રી બાણાભાઈ ડાહ્યાભાઈ લગભગ પાંચ માસ માદગી ભોગમી તા. ૧૬-૨-૬૦ ના દિને અવસાન પામ્યા હતા. મરકુમ બાણાભાઈ ડાહ્યાભાઈ તેમના આર સુપુત્રો નગીનદાસ બાણાભાઈ, જનનલાલ બાણાભાઈ, રમજીલાલ બાણાભાઈ ના ગુરૂ બહુદ સાંતિ થઈ અને પ્રાર્થના સભા થઈ હતી. જેમાં વિવિધ વક્તા એએ રવમંરથના આત્માની સાંતિ અર્પી હતી. એમના સુપુત્રો તરફથી જીવી જીવી સરયાઓને—દક્ષિણ આ-દિકા તેમજ હીંદુસ્તાનમાં તેઓએ ખલ્લુ મોડું જાન પણ આપ્યું હતું. પ્રથમ એમના આત્માને સાંતિ અર્પે!

બહેન ખબર

જોઈએ છે
ગુજરાતી યાજામાં સાંતમા ધોરજી સુધી બજાવવા માટે અનુભવી શિક્ષક-શિક્ષિકા. જે ભાષ બહેનની બજાવવા માટે અભિલાષા હોય, તેમણે લાયકાત સાથે નીચેના સરનામે અરજી કરવી.
શ્રી મંત્રીજી,
ડી. યુ. પી. એસ. ડેજાબણી મંડળ,
પો. એ. પોકસ ૮૩૨૧,
જોદાનીસખમં.

જીકીપીએ, ઇનકમ ટેકસ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલીપર-અ અને ઇનસ્પેક્ટર સાટે મળો.

આર. વીકુલ
૧૨ ખાકંસી આઈડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, ફોરનર ડાયગોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, જોદાનીસખમં, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

માસ્ટર પ્રધર્સ (પ્રો.) લીમીટેડ
જન જનના નાયબન, રેવથી તેમજ સુતરાઈ માપદ, સીએ જાળકા અને પુરૂષો માટે જનન જનના ઉલ્લ જર્સી, પુલોવર, ઘરડીનસ અને જખ્યાઓ માટે—સુટીંગ, બોક્સ, બ્લેન્ડેડસ, સોલ્સ, નેપજીનસ વિગેરે.
દરેક જાતના માલ માટે તપાસ કરવા બહામજી.
૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ,
ફોન : ૮૩૫-૬૭૬૬
પોકસ ૧૫૪૯.

શ્રી

જ્યાં પ્રેમ છે

ત્યાં પ્રભુ છે

લેખક: શ્રી રમણીકલાલ આરાલવાલા (તા જ્ઞાના અંકથી માણ)

માર્ટિને આ વાત જાણી મધ તેને થોડું પણ વાચતા આવડતું હતું. એ જ દિવસે—એ બનરમાં જઈને બાબબસની મોટા અક્ષરે હાથેથી એક નકલ લઈ આપ્યો તે તે વાચવાની શરૂઆત કરી દીધી શરૂઆતમાં તે તે રમીવારને દિવસે જ વાચતો પણ એકવાર એનું વાચન કર્યું ત્યારે પછી તેને એમાં એટલો બધો રસ પડ્યો તે હસુના ઉપદેશોથી મનને એવી શાંતિ મળવા લાગી કે તે તેના હૃદયને બહત મની મયો. રાજ રાત્રે એ બાબબસ વાચે તે વાચવામાં એવો તત્કાલીન મની ભય કે દીવામાંનું તેલ ખુટી જાય સારે જ એનું પ્લાન તુટે એમ એમ એ વધારે તે વધારે વાચતો વિચારતો મયો તેમ તેમ તેને સમજાતું મયુ કે માણસ પ્રભુપ્રીત્યર્થે કષ્ટ રીતે જીવી શકે ચિત્તની પ્રસન્નતા તે કલ્પની વિશાળતાને અનુભવ તેને યથા લાગ્યો. પહેલાં આખા દહાડાનું કામ કરીને રાત્રે સુવા જતો સારે દિવસ બારે લાગતું, ચૂત પુત્ર સાંજની આવેતો તે ઉપરના અન્યાયો યુવતા હવે તો એ 'જન્મ હો પ્રભુ! જન્મ હો તારો' તારું જ ધાણું માલો' એમ વારંવાર રટણ કરવા લાગ્યો.

હસુના ઉપદેશોની અસરથી માર્ટિન નું આપ્રુવ જીવન હવે પલટાઈ અયુ પહેલાં તે પુસ્તકને દિવસે તે હોટેલમાં જઈને ચાહ પીએ કે પછી પીઠામાં જઈને દારૂ પીએ તે પછી અને તેમ બંધને આ બધા બધાએ હવે જૂતકાળની વાતો જની મધ છે તેનું જીવન શાંત અને આનંદી બન્યું છે સવારે પહેલેાં જીવે તે કામે ચડી જાય છે આખા દિવસનું કામ પૂર્ણ થાય છે તે દિવાસે સટકનું શનસ નીચે જીતારીને ટેબલ પર મુકે છે તે બાબબસ વાચવા મડિ છે. બનવાન હસુનો ઉપદેશ એ જ એમ વધારે આનંદસાત કરે છે તેમ ચિત્તની વધારે પ્રસન્નતા જનુભવે છે. એકવાર યોગમાં પ્રકરણમાં તેણે નીચેની કારિકા વાંચી:

'કામ તારા એક માત્ર પર તમારો મારે તો તું કામે ખીને માલ પર. મોષ તારો પ્રભો આચકા મે તો તું મોટ પણ આવી દે દરેક માણસને તે તારી પાસેથી જે માગે છે તે આપ. સામા માણસની પાસેથી તું જે પ્રકાર ના વતીવની આશા રાખે છે તેવો જ

વતીવ તું તેની સાથે કર,' અને આજલ ચાલતાં તેણે બનવાન હસુની આજા સાંભળી:

'હું તને જે કરવાનું કહું છું તે તું કરતો નથી તો પછી 'બનવાન બનવાન' કહીને મને યા માટે પોકાર્યા કરે છે જે માણસ મારે શરણે આવે છે, મારા ઉપદેશો સાંભળે છે તે મારા કલા પ્રમાણે વર્તે છે તેનું જીવન ઉડેા પાયો જોદીને કુબેલ ખડક પર બધિલા મન્યુત મકાન જેવું છે. કુ:ખના દરિયાના દારણ મોળાં એની સાથે પહાડા પહાડાને શીજી બની જાય છે, પણ એની કાઠરીમ ખરતી નથી. જે માણસ ઉપદેશ સાંભળે છે પણ તે મુજબ વર્તતો નથી તેનું જીવન દરિયા-કાઠાની રેતી પર બાધિલા મકાન જેવું છે માતાના મોળનેાં સ્પર્શ થતાં જ એ કહડખુસ કરતું પડે છે એ વિતાસ બધંકર હોય છે"

આ શબ્દો વાચીને માર્ટિને મનમાં બહુ આનંદ થયો તેણે અસ્મા જીતારીને ચોપડી પર મુક્યાં ને ટેબલ પર મોજી મૂકીને પોતાના જીવન વિષે વિચારવા લાગ્યો 'મારું મર ખડક પર બધાએજ છે કે રેતી પર? જો તે ખડક પર બધાએજ હોય તો સારી વાત છે. આમ એકલો જેણું છું સારે તો બધુ ય બરાબર લાગે છે. પ્રભુની આજા એા પાળા હોય તેવો બાસ થાય છે, પણ જ્યાં અને જ્યારે માર્ફેલ બનું છું સારે પાછો પાપ કરી જેણું છું! છતાં ય હું સીધા રાહ પર આવી જવાને પ્રયાન કરીશ તથાને આનંદ જોર છે હે પ્રભુ મારું રદાણુ કરો!"

આવા વિચારો કરતા કરતા તે સુવા મયો, પણ ચોપડી હાથમાંથી છુટી નહિ એટલે તેણે સામું પ્રકરણ વાંચે રાખ્યું. નુ'વાળાંકમાં મ્લેકમાં તેણે હસુનો અવાજ સાંભળ્યો, 'તે' શ્રી પ્રત્યે નજર કરીને હસુએ સીમોનને કહ્યું: આ જાને જો! હું તારા પરમાં આવેલો પણ તે' મારા પમ ધોવા પાણી ય નહિ આવેલું ને એણે તો પોતાના આસુઓથી મારા પમ ધોવા છે ને જાળ વડે તે છુટવા છે. તે' મારા પમ પર મુખન નહોતું કહ્યું પણ તે તો હું અહીં આપ્યો છું સારથી મારા પમ પર સતત મુખનેાં વરસાવી રહી છે. તને મારા માથે બસવા તેલ પણ નહિ મળેલું, જ્યારે એણે તો મારા પગે મલમ ધર્યો છે.'—અધુરું

બન પ્રસન્નિ મારે અમને મળો.

મુરતી જમણના અને રોસ્મલીસ્ટ બીએ. શ્રી કેપીટનની અંત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના હોમ પણ બાબમાં તમારે મુખને આવી રસોઈ કરવાનો અયે કન્ટ્રાક્ટ લઈશું.

કેપીટનસ બાલકની હોટેલ (ધી કેનર્ ર મીઠાઈ હાઉસ)

એ અને વિઠેટોરીયા સ્ટ્રીટના યુજીપર - દરબન. ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ રેલીમામ: KAPITAN.

તાણું ઉમદા ફ્રૂટ આડું, લસણ બનર ભાવ, નારીએજ નં. ૧ રી. ૧-૦, બેગ (નંગ ૧૦૦) રી. ૬૦-૦, દુકાન દાર માટે બાંધવાના ન્યુક્રીપર બનર ભાવ, પાપક નંબર ૧ રી. ૧૦, નંબર ૨ રી. ૮ ૧૦૦. ક્યુરી અને ચેબલી પાન બનર ભાવ, પોસ્ટલ યુડ. નારીએ મોલ રી. ૧૦-૧ લાખી અને રહેવે નારીએ રી. ૧૧-૧ રૂબ. રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને યલજીવન કોગોના જોરદારો ઉપર પુરવઠાં પ્લાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ હવાની મોલ્યુ. All prices subject to Market fluctuations. A. KADER & Co., (PTY) LTD. WHOLESALE FRUIT MERCHANTS P. O. Box 251. DURBAN.

ધીરુભાઈ પી. નાયક યુકેકીપર, યુસાઈરી, વીમાનાં અને જનરલ એલન્ડ હીંદુસ્તાન અજર હુનીયાના કોઈ પણ બાજની હવાઈ દરિયાઈ અજર જમીન માટે યુસાઈરી કરવા મેર કોઈ અમારી મારફેતે યુકેકીપર કરો છામો, આજ, થોરી, દલ્હા, અકરમાત, ખેડબાસ, વિવેરેના વીમા અમે ઉદરાથી આપીએ છીએ. ઉન્નમટેકસ, પરચનલ ટેકસ, હિસાબના ચોપડા હાવાવવા રેવન્યુ સ્વીચરન્સ સર્ટીફિકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો પાસપોર્ટ તેમજ હામીએકનને લખવી માલતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ. નેસનલ, યુનિયનલ લાઈફ એસોસીએશન એફ જોરદારીયા અને માર્કેટાથર ઉન્નરયુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ Office: 9 Barkly Arcade, 38 Market Street, Phone: 339033, Johannesburg. Residence: 52 Patidar Mansion, 13 Kort Street, Phone: 330816, Johannesburg.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!! બેડરૂમ સુવ, ડાઇર્નિંગરૂમ સુવ, બેડરૂમ, ડરેસીંગ એક્સ, સાઈકલો એફીસ-ટેક, યુકેકેસ, ટેબલ, તદન કોફીપત ભાવે ખરીદી શકશો. અને પધારી લાલ લેવા યુકેકેસો નહિ: —જોડેસ, ટેબલ અને ડીયાન હરેસર— ને હમારી દેખરેખ નીચે તથાથ માય છે. તેનો રદાઈ હમેસાં વર્ધવાર રહે છે. માત્ર રોડા કાગોના પ્રાઈસ લીસ મંજારો અને વેપાર આગલ વધારો L. MISTRY 51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG. PHONE 33-4691. BOX 2526.